

# Tribuna școlii

## Mesajul tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la deschiderea noului an de învățămînt

DRAGI TOVARĂȘI ȘI PRIETENI,

Deschiderea anului școlar și universitar constituie un eveniment de seamă atât pentru cadrele didactice, cit și pentru milioanele și milioanele de tineri din patria noastră ce studiază în învățămîntul de toate gradele, însușindu-și minunatele comori ale științei, pregătindu-se să contribuie din plin la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României. Cu acest prilej, doresc să salut cordial întregul corp profesoral, pe toți studenții și elevii patriei și să le urez un an școlar rodnic, deplin succes în activitatea lor.

Cunoașteți sarcinile mari, de înaltă răspundere pe care partidul, societatea noastră le pun în fața învățămîntului în scopul formării și pregătirii cadrelor necesare economiei, științei și culturii, al instruirii și educării tinerelor generații în spiritul înaltelor idealuri ale socialismului și comunismului. Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 18—19 iunie a.c. a trasat direcțiile dezvoltării în continuare a școlii românești, perfecționării învățămîntului de toate gradele corespunzător cerințelor noli etape istorice în care a pășit societatea noastră.

Realizarea amplului program elaborat de Congresul al X-lea al partidului depinde într-o măsură hotărîtoare de modul în care este pregătit și instruit tineretul, de nivelul cunoștințelor sale științifice și profesionale, de educarea și formarea sa politico-morală sănătoasă. Ne propunem să dezvoltăm o industrie modernă, de înaltă tehnicitate, la nivelul celor mai avansate cuceriri ale tehnicii mondiale; aceasta cere un tineret înarmat cu tot ceea ce se realizează mai avansat în gândirea și practica științifică și tehnică contemporană. Țintim să realizăm o agricultură cu un grad ridicat de mecanizare și chimizare, capabilă să asigure producții agricole înalte și stabile; pentru aceasta este nevoie de cadre temeinic pregătite în toate domeniile agrozootehnicii moderne. Dorim să asigurăm o mare înflorire a cercetării științifice, a întregii culturi socialiste; aceasta impune pregătirea unui mare număr de intelectuali cu un larg orizont de cunoaștere, cu o mare capacitate creatoare. Toate acestea demonstrează că învățămîntul nostru de toate gradele trebuie astfel organizat și îndrumat încît să corespundă în modul cel mai direct cerințelor concrete, actuale și de perspectivă, ale dezvoltării societății românești, imperativelor practicii construirii socialismului și comunismului în România.

Sarcina principală a învățămîntului în actuala etapă trebuie să fie legarea organică a procesului instructiv de viață, de producție, de activitatea practică. Pentru aceasta învățămîntul trebuie să țină pasul atât cu cuceririle revoluției tehnico-științifice mondiale, ale cunoașterii contemporane, cit și cu schimbările care se produc neîncetat în economia și viața socială a României, în dezvoltarea științei și culturii noastre socialiste. Este necesar să se acționeze cu hotărîre pentru lichidarea oricăror forme perimate de învățămînt, pentru eliminarea din procesul predării a cunoștințelor învechite, depășite, lipsite de actualitate și eficiență practică. Școala trebuie să asigure tineretului nu numai o diplomă, un atestat de cunoștințe, ci însușirea unei profesii sau meserii concrete, posibilitatea de a se integra rapid în activitatea economico-socială, în sferile producției materiale și spirituale unde se hotărîște progresul patriei. Este necesar ca fiecare treaptă a învățămîntului — școala generală, liceul, facultatea — să asigure absolvenților cunoștințe teoretice și practice care să le permită prestarea unei munci utile societății.

Ministerul Educației și Învățămîntului, celelalte ministere care au răspunderi în domeniul învățămîntului sint chemate să acționeze pentru soluționarea rapidă a tuturor acestor probleme în spiritul indicațiilor date de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c., asigurînd perfecționarea în continuare a programelor școlare și universitare, ridicarea nivelului lor științific, dezvoltarea activității de cercetare științifică în școli și facultăți, asigurarea condițiilor pentru îmbunătățirea instruirii practice a elevilor și studenților, dotarea corespunzătoare a atelierelor și laboratoarelor școlare.

Însușindu-și cuceririle științei și tehnicii moderne, dobîndind deprinderi practice cit mai temeinic în toate specialitățile și domeniile de activitate, tineretul nostru trebuie totodată să se formeze în spiritul celei mai înaintate concepții despre lume și viață — concepția materialist-dialectică, a principiilor fundamentale ale socialismului științific. Numai astfel îl va putea găsi răspuns multiplexelor probleme pe care le ridică viața, va putea înțelege în mod just fenomenele noi ale realității, va putea milita activ pentru cauza socialismului și comunismului.

Corpul didactic, catedrele de științe sociale, organizațiile de partid, de tineret și pionerești din școli și facultăți trebuie să cultive în rîndul tinerii generații pasiunea revoluționară, dragostea față de patrie și partid, devotamentul profund față de interesele vitale ale poporului, voința de a-și însuși și promova în viață principiile eticii și echității socialiste. În școli și facultăți tinerii trebuie să fie educați în spiritul marilor răspunderi ce le revin față de societate pentru apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste, a cuceririlor revoluționare ale poporului, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

Tineretul patriei noastre trebuie să militeze activ pentru înlăturarea principiilor politice externe a partidului și statului nostru, pentru afirmarea în lume a înaltelor idealuri ale socialismului, ale progresului social și păcii, aducîndu-și contribuția la lupta pentru fărîșirea pe planeta noastră a unei lumi mai bune și mai drepte.

Am deplina convingere că profesorii și învățătorii, întregul corp profesoral, toți elevii și studenții, conducerea școlilor și facultăților, organizațiile de partid, de tineret și de pionieri nu vor precupeți nici un efort pentru a asigura înlăturarea programului de dezvoltare a învățămîntului de toate gradele, pentru a face ca școala să răspundă în condiții cit mai bune înaltelor exigențe pe care i le pun în față partidul și statul, întregul nostru popor, însăși dezvoltarea societății românești pe calea socialismului și comunismului.

Cu această convingere, doresc să urez cadrelor didactice, studenților și elevilor spor la muncă și învățatură, un an școlar cit mai bogat în realizări, multă sănătate și fericire!



### ÎN ACEST NUMĂR:

- Inspecția școlară de I. Gh. Borca (pag. 3)
- Miniatielierele la preșcolari de Maria Luiza Giurgiu (pag. 5)
- Dezbaterile proiectului programei de limba română pentru clasele I—VIII (pag. 8).

### În suplimentul de științe sociale:

- Organizarea învățămîntului ideologic al cadrelor didactice (1973-1974); Recomandări tematice orientative pentru organizarea cursurilor.



## Munca metodică a Casei corpului didactic

Munca metodică a Casei corpului didactic presupune un important capitol — încă nescriș — al educației și instrucției postuniversitare a educatorilor.

Mentionăm, pe scurt — ca o contribuție la această metodică — unele din formele și metodele pe care le-am folosit cu succes în activitatea Casei corpului didactic din Slobozia-Ialomița:

### 1. Lecția deschisă

Lecția rămâne principala noastră formă de lucru cu elevii. Aici se pot urmări toate aspectele sau doar unele care ne interesează în mod special. Esențial este să se vadă ce se poate prelua, ce poate fi îndreptat (și să se lase la o parte laudele excesive!). De abia după ce membrii consiliului profesional au asistat la o demonstrație pot să-și propună să lucreze individual astfel de lecții. Transferul de experiență se observă mai târziu.

### 2. Referat-coreferat

Cîteva mențiuni: text de dimensiuni reduse, înfățișarea de experiență personală, aparat bibliografic, fără a fi absolut necesară expunerea punctelor de vedere ale altor autori. În plus, se vor recomanda unele măsuri pentru activitatea viitoare.

### 3. Masa rotundă

Poate fi organizată operativ pe cele mai diverse teme, uneori fără ample pregătiri teoretice (în cazul cînd cer mai ales opinii, păreri personale, rezultate ale experienței personale). Se cer opiniile tuturor participanților, fără a se comenta vreuna și, apoi, în colectiv restrîns, cu șefii comisiilor metodice se trag concluziile. Așa atragem către noi întreaga masă de cadre didactice. Mesele rotunde reprezintă excelențele prilejuri pentru sondaje de opinie.

### 4. Convorbirea individuală sau colectivă în cadrul cabinetului metodic

Directorul școlii sau responsabilul comisiei metodice pot organiza asemenea activități cînd situația concretă din școală o cere. Dacă se constată, de pildă, că nu se cunoaște în suficientă măsură tehnica unei vizite la domiciliu, această temă poate fi supusă discuției în cadrul restrîns. Accentuăm: directorul sau responsabilul comisiei metodice sînt parteneri de discuție și nu foruri oficiale.

### 5. Chestionarul (oral sau scris)

Pe cît de util, pe atît de dificil, impunînd să se lucreze cu o „știință a întrebării” pe care e necesar s-o stăpînească temeinic, mai înainte de toate, colectivul de conducere al școlii sau cel însărcinat cu redactarea chestionarului. De aici, se pot afla preferințele, ideile, chiar modalități de lucru pentru acțiuni imediate. Cu prudență conduse și aplicate eficient, ele pot servi la exprimarea unor păreri mai libere și mai directe decît se pot obține în cadrul unor reuniuni la care participă și acei colegi care acaparează discuțiile.

### 6. Schimbul de experiență

Se organizează între școli, catrede sau comisii. Acolo unde se pot organiza, duc la bune rezultate da-

că-s corect precizate temele, iar lucrările, bine conduse. Finalizate prin direcții de lucru și, eventual, printr-un material-sinteză, trimis spre publicare, schimburile de experiență reprezintă forme complexe ale activității metodice.

### 7. Dezbaterea

Ca etape ale unei dezbateri ni s-au impus următoarele:

a) stabilirea temei de dezbătut (specifică școlii, cerută de nevoile învățămîntului)

b) elaborarea bibliografiei

c) consultarea bibliografiei

d) elaborarea planului de dezbateri (planul tematic)

e) conducerea discuțiilor (sugerăm orientativ): o abordare teoretică (10—15 minute); confirmarea sau infirmarea teoriei prin experiență personală (20 minute); situația din școală (30 minute); concluzii — măsuri (10—15 minute)

f) consemnarea discuțiilor și a concluziilor.

### 8. Activitatea de cercetare

Pe lângă aplicarea corectă a programelor putem desfășura o utilă muncă de cercetare în metodică sau în specialitate. Milităm pentru activitate colectivă în elaborarea unor materiale ce urmează să fie prezentate la cercurile pedagogice, sesiunile de referate și comunicări etc.

În această direcție, se pot lua teme de cercetare pentru un timp mai îndelungat. Opinem pentru desfășurarea activității de cercetare a cadrelor didactice cu solicitarea sprijinului inspectoratului școlar și al cadrelor de specialitate din cercetarea pedagogică sau de la catedrele pedagogice universitare.

**Prof. GHEORGHE ANTONESCU**  
directorul Casei corpului didactic din Slobozia

**Prof. NICOLAE STANCU**  
director adjunct al Liceului pedagogic din Slobozia

## Cum întocmim orarul?

Prin natura sa, orarul școlii este „organizatorul” întregului regim de muncă pentru elevi și profesori, nu numai pentru timpul petrecut în clasă, ci și pentru jumătatea de zi destinată studiului individual. De aceea, la întocmirea lui, trebuie să se țină seama de toate considerentele de ordin psihologic și pedagogic și în primul rînd de efortul depus de elevi în cursul unei zile.

Nu vreau să dau un orar tip, ci doar să subliniez cîteva puncte, care consider că trebuie respectate în întocmirea unui orar. De pildă, respectarea unei zile ocupate cu activitatea tehnico-productivă. Aceasta se poate realiza foarte ușor, ținînd cont că nu toți elevii liceului urmează aceleași cursuri la atelier, din cauza că sînt în ani de studiu diferiți și pentru că în cele mai multe licee meseriile sînt diversificate.

Este cunoscut faptul că una din condițiile esențiale în alcătuirea orarului este respectarea capacității de concentrare în funcție de specificul fiecărui obiect de învățămînt și de locul ocupat de el în contextul regimului zilnic și săptămînal de muncă. În prima și ultima oră de curs din fiecare zi se cere un efort mai mare din partea elevilor: prima oră, solicitînd o concentrare mai mare pentru acomodare, iar ultima, un efort mai mare din cauza oboselei acumulate în cele 5 ore. În multe cazuri, sînt planificate la ultima oră obiecte care au repartizată în planul de învățămînt o oră săptămînal (psihologia, geografia și istoria, la unele clase), iar

la primele ore matematica. Consider că la cele 5 ore săptămînal pentru predarea matematicii, se poate planifica o oră și ultima, lăsînd altor obiecte orele a 2-a și a 3-a din orar. O altă problemă de care am ținut seama a fost demixtarea claselor la orele de educație fizică. Iată un exemplu pentru anul I: gruparea elevilor la educație fizică cu muzica și desen. O grupare bună, ținînd cont că nici una din ore nu se desfășoară în sala lor de clasă; educația fizică în sala de sport, ori pe terenul sportiv, muzica și desenul, în sălile destinate pentru studierea acestor obiecte. Și în nici un caz după educație fizică să fie pus unul din obiectele cele mai grele, deoarece elevii urmăresc cu greu explicațiile, după efortul din ora anterioară. De asemenea, pregătirea militară prevăzută la toți anii de studii în una din zile de la 11 la 13. În ciclul I, de exemplu, elevii execută pregătirea pentru apărarea patriei, de regulă 4 ore lunar, în ședințe de 2 ore. Deci, la un interval de 2 săptămîni elevii vor avea pregătire militară, iar în săptămîna liberă ore de pregătire la diferite specialități, grupînd elevii buni cu un profesor, iar elevii rămași în urmă cu unele cunoștințe la anumite obiecte, cu alți profesori.

La gruparea elevilor din același an pentru studierea limbilor străine am ținut seama ca să se poată respecta studiul de către elevi a limbii străine respective și să nu se mărească nici numărul de ore prin repartizarea elevilor

în grupe. În întocmirea orarului liceului nostru am căutat să respectăm utilizarea judicioasă a laboratoarelor și cabinetelor, în așa fel încît să nu coincidă prea multe ore de aceeași specialitate în orar, ținînd seama că sînt profesori diferiți. Consider că, în ultima zi a săptămînilor nu trebuie să se concentreze obiecte prea grele, intrucît în aceste zile puterea de acumulare a elevilor este mai mică. În sfîrșit, am ținut seama ca gruparea claselor la același profesor să nu se facă întimplător, respectînd bugetul de timp al cadrelor didactice, productivitatea muncii lor. Orele aceluiași profesor să nu fie risipite pe tot parcursul unei zile, dar nici să aibă zile cu cîte o oră, două. E necesar să se țină seama și de pregătirea din timp și cu seriozitate a orei, de informarea continuă în domeniul specialității metodice și culturii generale a profesorului.

În cele mai multe școli, orarul este întocmit de un colectiv de profesori cu experiență. În aceste cazuri consider că rolul directorului nu este numai de a repartiza profesorii pe clase, ci de a controla și lucra efectiv la alcătuirea orarului, intrucît directorul are o perspectivă mai largă a problemelor și o înțelegere mai obiectivă a fiecărei situații, răspunzînd direct de întreaga activitate a școlii.

**Prof. DOINA COZMA**  
directorul  
Liceului „Nicu Gane”, Fălticeni

## Cabinete dentare școlare

În cadrul rețelei de stomatologie infantilă din țară, cabinetul stomatologic școlar reprezintă prima unitate de bază, care are o incontestabilă valoare profilactico-curativă, permițînd supravegherea sistematică a tuturor copiilor pe toată perioada lor de creștere. Examenul stomatologic periodic, înregistrat pe fișe speciale și efectuarea de tratamente simple, puțin costisitoare, esențiale în prevenirea complicațiilor afecțiunilor stomatologice, constituie în același timp și foarte bune ocazii educative pentru copii. Controlul periodic la toți copiii școlari sau la tinerii, tratarea tuturor afecțiunilor stomatologice pînă la un anumit nivel, legat de condițiile tehnice și profesionale, constituie forma organizatorică sub care funcționează sistemul de „dispensarizare”.

Început cu timiditate încă din 1962, acest sistem s-a dezvoltat la noi progresiv, începînd din 1963, ajungîndu-se în Capitală la peste 120 cabinete stomatologice școlare. Care sînt avantajele acestui sistem?

### 1. Controlul periodic al tu-

turor copiilor sau tinerilor dintr-o colectivitate obligă medicul stomatolog să efectueze un tratament corespunzător, în toate afecțiunile buco-dentare, pe baza unei planificări judicioase. Tratatamentul precoce al acestor boli previne extinderea lor la alți dinți ai aceluiași copil sau la alți copii (stomatite), combătînd cu deosebire complicațiile uneori destul de grave ale cariei dentare sau ale paradontopatiilor.

2. Paralel cu tratamentul curativ al bolilor dento-parodontale, medicul stomatolog pediatru întreprinde și o acțiune profilactică prin metode de educație sanitară pe cale de a fi generalizate. În această muncă, asistentele de profilaxie stomatologică vor juca un rol din ce în ce mai important.

3. Procesul de învățămînt din școală nu este perturbat, deoarece numărul orelor de tratament stomatologic este minim, iar pe de altă parte noțiunile de educație sanitară privind igiena buco-dentară și igiena alimentației reprezintă noțiuni elementare foarte utile în viața viitorului

muncitor sau funcționar din țara noastră.

Valoarea incontestabilă și eficiența dispensarizării copiilor școlari comparativ cu alte sisteme profilactico-curative (autodontare, policlinici gigante de stomatologie) au fost stabilite de specialiști cu ocazia întrunirilor în diverse manifestări științifice din țară și din străinătate.

Copiii tratați prin sistemul de dispensarizare se dezvoltă fizic și psihic armonios, nedeplastîndu-se decît cu totul excepțional „urgențe” stomatologice. Copiii netratați sistematic, formează marea grupă de pacienți, ce se prezintă la „urgență” pentru complicațiile locale ale cariei dentare, din care pulpița și abcesul dentar constituie formele cele mai frecvente. În afară de aceasta, marele procent de boli cardio-vasculare, renale, pulmonare sau reumatism apărute la copii și tineri se recrutează din grupa celor netratați stomatologic la timp.

Între anii 1971—1973 am efectuat un test de eficiență pe trei loturi de copii de la Liceul nr. 42 din București și anume:

S-a preluat la un grup de copii din clasele a VII-a și a VIII-a importanța tratamentului dentar și consecințele grave ale indiferenței față de bolile buco-dentare; s-a recomandat, pentru efectuarea acestor tratamente, Clinica de

stomatologie infantilă din București, la dispoziția lor cu prioritate între 7 dimineața și 7 seara. Controlul efectuat după 6 luni a arătat că numai 5% din acești copii au vizitat Clinica de stomatologie infantilă și aceștia datorită durerilor provocate de afecțiunile dentare.

Al doilea lot, format din elevii claselor a V-a și a VI-a, a fost supus la un control stomatologic la începutul anului școlar 1972—1973, cei cu leziuni dentare fiind programați la tratament cu tichete la Clinica de stomatologie infantilă, în afara programului de școală. S-a constatat că numai 20% din ei s-au prezentat la tratamente, într-o clinică situată la numai 200 m distanță, fiind necesare uneori și 5 programări, mulți din acești copii abandonînd tratamentul început.

Al treilea lot, format din copii din clasele a II-a, a III-a și a IV-a, a fost tratat în cabinetele școlare prin sistemul dispensarizării. La tot acest număr de copii s-a observat o reducere semnificativă a suprafețelor noi de carie la 1—2 pe copil și an de vîrstă, iar complicațiile cariei au dispărut complet. Notele la învățătură nu au fost afectate de tratamentele stomatologice.

Analiza acestui test arată că frecventarea policlinicilor sau clinicilor de stomatologie in-

fantilă nu se poate face în mod continuu și organizat, copiii evitînd să meargă la stomatolog de bună voie pentru a trata afecțiunile buco-dentare ce nu le produc simptome alarmante ca: dureri, febră etc.; pe de altă parte, deplasarea la policlinică sau clinică, chiar dacă este la mică distanță de școală, se face cu rezerve, copiii nefiind dispus să-și reducă din timpul liber.

În concluzie, putem spune că depistarea și tratamentul curent al afecțiunilor dentare trebuie să se facă la nivelul cabinetelor școlare. Formele clinice mai complicate, asociate cu anomalii dento-maxilare, paradontopatii, infecții de focar trebuie rezolvate la policlinicile de stomatologie infantilă din capitalele de județ sau la centrele metodologice din unele municipii. Clinicienilor universitare le rămîne în asistența stomatologică sarcina de a rezolva toate formele grave de afecțiuni dento-maxilare la copii, prin metode tehnice superioare, cu o bază materială corespunzătoare și un personal de cea mai înaltă calificare.

**Prof. dr. P. FIRU**  
șeful Clinicii de stomatologie infantilă, București

**Dr. LIVIA ZARNEA**  
șef lucrări, Clinica de stomatologie infantilă, București



Sarcini trasate de Plenara C.C. al P.C.R. din 18 — 19 iunie 1973

**„Mai mult ca în alte domenii, se cer multă operativitate, energie, participare activă.“**

(Din cuvintarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățământului în Republica Socialistă România)

## Inspectia școlară

Interviu cu ION GH. BORCA,  
șeful corpului de control al ministrului educației  
și învățământului

RED.: Ce elemente noi au intervenit în activitatea inspectoratelor școlare?

I. GH. BORCA: Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățământului în Republica Socialistă România prevede: „Ministerul Educației și Învățământului și consiliile populare vor lua măsuri în vederea perfecționării activității inspectoratelor școlare, privind răspunderea lor pentru îndrumarea și conducerea întregului învățământ de pe teritoriul județului, indiferent de subordonarea unităților școlare“.

În lumina acestor sarcini și pentru aplicarea Decretului Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România nr. 278, privind stabilirea normelor unitare de structură pentru instituțiile de învățământ a fost aprobată structura organizatorică a inspectoratelor școlare județene, care intră în vigoare începând cu acest nou an școlar. Conform prevederilor decretului, personalul de execuție și cel de specialitate s-a normat în funcție de rețeaua școlară și de numărul cadrelor didactice de aceeași specialitate sau profil. Noua structură organizatorică prevede posturi de personal tehnico-administrativ la strictul necesar și posturi de inspectori care dau în mod real posibilitatea inspectoratelor școlare de a asigura controlul și îndrumarea activității la toate obiectele de învățământ și la toate tipurile de unități școlare din județ. Astfel, în județele în care funcționează școli în limbile naționalităților conlocuitoare, sînt prevăzute posturi de inspectori pentru controlul și îndrumarea disciplinelor și problemelor specifice acestor școli; a fost întărit controlul și îndrumarea istoriei și științelor sociale și a limbilor străine. Resurse crescute de îndrumare și control sînt asigurate, de asemenea, pentru învățământul preșcolar și pentru clasele I-IV. Prin noile scheme, au fost mult îmbunătățite perspectivele inspectoratelor școlare de îndrumare și control, atât pentru pregătirea practică a elevilor din toate tipurile de școli cit și pentru obiectele de profil care se predau în liceele de specialitate și în școlile profesionale. Prevederea de a se putea încadra inspectori cu  $\frac{1}{2}$  normă pentru anumite discipline și activități le asigură acestora o permanentă legătură cu catedra. Totodată, inspectoratele vor putea să acopere toate specialitățile și să recruteze în funcția de inspectori cadre cu o înaltă calificare și cu vastă experiență didactică.

Un element de o deosebită importanță îl constituie instituirea, prin decretul menționat mai sus, a conducerii colective a inspectoratului școlar. Prin componența stabilită pentru consiliul inspectoratului, din care fac

parte, pe lângă salariații ai inspectoratului școlar, reprezentanți ai organizației pionierilor, ai consiliului județean al elevilor, ai sindicatului, directori de școli, cadre didactice din învățământul superior, părinți ai elevilor, reprezentanți ai unor uzine, întreprinderi, fabrici care patronază școlile, se poate asigura o conducere competentă sub toate aspectele. Inspectorii școlari generali ai inspectoratelor școlare trebuie să ia de urgență măsuri pentru constituirea consiliului inspectoratului și să lucreze efectiv cu el.

RED.: În ce măsură este necesară reconsiderarea activității de îndrumare și control a inspectoratelor școlare?

I. GH. BORCA: Pentru o reconsiderare a activității de îndrumare și control este, în primul rînd, necesar ca inspectoratele școlare să alcătuiască un plan de îndrumare și control în care să cuprindă toate instituțiile școlare de pe raza județului, inclusiv învățământul profesional și tehnic căruiă pînă în prezent nu i-au dat importanța cuvenită. Evident că, în îndrumarea școlilor profesionale și a liceelor de specialitate, în mod deosebit la obiectele de profil, îndrumarea și controlul trebuie să se realizeze într-o strînsă colaborare cu inspectori de specialitate ai ministerelor și instituțiilor centrale care au în subordine școli pe teritoriul județului respectiv.

Al doilea element care trebuie avut în vedere în legătură cu îndrumarea și controlul este necesitatea de a avea o evidență a activității cadrelor didactice și de a planifica controlul și îndrumarea acestora în așa fel încît să fie controlate în primul rînd cadrele cu mai puțină experiență și cele despre care se știe că au anumite probleme în legătură cu predarea. În toate cazurile, celor care vor fi găsiți că lucrează necorespunzător, va trebui să li se dea termene, la care să fie controlate din nou și, în cazul în care vor fi găsite că nu și-au îndreptat lipsurile, să se ia măsurile de rigoare care pot ajunge, în ultimă instanță, pînă la înlocuirea acestora.

Inspectorii trebuie să efectueze munca de teren cu multă răspundere, să țină un strîns contact cu organele locale, să ia măsuri operative, concrete, în legătură cu constatările făcute. În cazurile în care unele măsuri nu pot fi luate pe loc, nefiind în competența lor, ei au obligația să consemneze în documentele de control constatările și să facă imediat propuneri clare conducerii inspectoratului, care, la rîndul ei, trebuie să lucreze operativ, luînd măsurile necesare. În general, activitatea trebuie orientată mai ales spre măsuri concrete și mai puțin către sesizări de situații.

Numai muncind în acest fel, inspectoratele școlare vor putea să-și îndeplinească în condiții bune sarcinile deosebit de importante pe care le au în organizarea, îndrumarea și controlul unităților școlare, să traducă în viață prevederile de importanță istorică ale Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 privind dezvoltarea și perfecționarea învățământului în Republica Socialistă România.

## Activitatea inspectorului

Interviu cu NORA COSTESCU,  
inspector școlar general al județului Prahova

RED.: Cum apreciați rolul inspectoratului școlar județean și al inspectorului în contextul sarcinilor Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățământului?

N. COSTESCU: Anul școlar 1973—1974 se va desfășura sub semnul marilor probleme pe care le-a pus școlii românești Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din iunie a.c. Pentru a răspunde comenzi sociale a epocii în care trăim, învățământul trebuie să treacă printr-un uriaș proces de transformare.

Rolul inspectorului în desfășurarea acestui proces? Ca să răspund la această întrebare, se impune în primul rînd să stabilim sfera noțiunii de inspector școlar. Ce este și ce trebuie să fie inspectorul școlar? În momentul în care au fost create inspectoratele școlare, ele aveau un corp de inspectori care urma să se ocupe cu precădere de munca de îndrumare și control a ceea ce însemnează, propriu-zis, procesul de învățământ. La ora actuală, inspectorul școlar face de toate și mai puțin muncă de îndrumare. În concepția noastră, se poate ca lărgirea schemelor inspectoratelor școlare județene în această toamnă promițătoare, tocmai aceasta vizează. Inspectoratele școlare trebuie să îndrume, să determine, mai ales, munca directorilor de școli. Sarcinile mari privind formarea viitorilor cetățeni se rezolvă acolo, în școală, și aceasta numai în măsura în care directorul acesteia este determinat să înțeleagă ce însemnează modernizarea procesului de învățământ. În măsura în care directorul școlii are convin-

gereea necesității schimbărilor și reușește să antreneze colectivul didactic la autoperfecționare, la adoptarea unor noi concepții, la găsirea unor noi formule care să facă din lecție un proces de creație la care să participe deopotrivă și profesorii și elevii. Aceasta trebuie să facă inspectorul școlar cînd vine într-o școală. În această direcție ar trebui să acționeze. De fapt însă, lucrurile nu se petrec așa. Inspectorul școlar se pierde în probleme de bază materială, deloc neglijabile, dar care ar putea fi rezolvate direct de Consiliile populare, în statistici, în probleme administrative. De ce se ocupă inspectorul școlar de probleme de plan, cînd există o direcție de planificare în cadrul Consiliului popular? De ce să facă inspectorul școlar zeci de statistici, cînd există Direcția de statistică de pe lângă Consiliul popular? De ce problemele de construcții școlare, mobilier să le rezolve inspectoratul școlar, care nu are tehnicieni, și nu Consiliile populare direct, așa cum se întimplă, sau cum ar trebui să se întimplă în comune? Sigur că aceasta înseamnă o sporire a sarcinilor Consiliilor populare județene. Dar, pe de o parte, acestea tot veghează la rezolvarea acestor probleme, tot le preiau sau le urmăresc, iar, pe de altă parte, s-ar crea timp inspectorului școlar pentru îndrumarea directă a muncii din școală și pentru a se ocupa cu precădere de perfecționarea sa proprie, de specialitate și metodică.

O problemă care ar mai trebui discutată este și aceea a modului în care inspectoratul școlar poate interveni în activitatea școlilor profesionale și a liceelor de specialitate, pentru că modernizarea învățământului se impune și acolo sau cu atât mai mult acolo. Prin sistemul de organizare actuală, inspectoratele școlare nu cunosc decît foarte tirziu cifrele privind evoluția acestor unități, uneori chiar modificările în rețea și, de aceea, nu pot asigura o încadrare la cel mai înalt nivel a acestor școli, ceea ce desigur are urmări negative.

Oricum, esențial este ca inspectorul școlar să înțeleagă ce rol important îi revine în orientarea procesului de învățământ și să acționeze continuu și conștient în această direcție. Este ceea ce își propune și Inspectoratul școlar județean Prahova.

## Obiective și măsuri

Interviu cu VASILE VELICAN,  
inspector școlar pentru sectorul VIII București

RED.: Care au fost principalele preocupări ale Inspectoratului la începerea actualului an școlar și care sînt preocupările dv. imediate?

V. VELICAN: Complexitatea sarcinilor ce revin școlii pe linia traducerii în viață a hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățământului solicită o mai bună organizare, o mai intensă activitate și la nivelul inspectoratelor școlare.

În sectorul VIII al Capitalei, cu sprijinul permanent și susținut al organelor locale de partid și de stat, s-au luat din timp măsuri pentru pregătirea deschiderii noului an școlar în cele mai bune condiții. În continuare mă voi referi, pe scurt, numai la cîteva din problemele prioritare cu care se confruntă slujitorii școlilor.

Învățământul preșcolar integrat de-acum organic în sistemul de învățământ al țării este tot mai mult în centrul preocupărilor noastre. Pe lângă sporirea numărului de locuri (au fost date în folosință, prin mijloace locale, două noi unități) și este în curs de amenajare o a treia), am urmărit ca în grădinițe să fie cuprinși cu precădere copiii în vîrstă de cinci ani și cei de șase ani care în urma examinării medicale nu au fost înscriși în clasa I, astfel ca aceștia să beneficieze de o activitate instructiv-educativă pregătitoare pentru școală. Considerăm că și aceasta constituie o cale de prevenire a eventualelor pierderi din anii de școlaritate.

Pentru ajutorarea elevilor la învățătură și lichidarea repetenției la clasele I—IV, sîntem preocupați nu numai de perfecționarea metodelor de predare, de depistarea și cuprinderea elevilor handicapați în unități de învățământ specializate, ci și de organizarea programului prelungit în majoritatea școlilor. Cu sprijinul Consiliului popular local am detectat posibilitățile de a servi, elevilor, masa contra cost: cantine școlare, cantine de întreprinderi, restaurante (în încăperi special rezervate). În prezent, se desfășoară acțiunea de înscriere a elevilor pentru a servi masa și se stabilesc programele de activitate ale unităților respective. Prin această măsură, de excepțională importanță, se vine în ajutorul acelor părinți angajați în producție care — datorită programului de lucru — nu au posibilitatea să se ocupe indeaproape de copii. Sub supravegherea și îndrumarea personalului didactic al școlii, elevii își vor pregăti lecțiile și-și vor petrece în mod util o parte din timpul lor liber.

Acordăm, în continuare, o grijă deosebită pentru cultivarea dragostei elevilor față de munca fizică și formarea deprinderilor tehnico-productive, sarcini înscrise, de asemenea, în documentele plenarei. Urmărim să extindem modelul microsecțiilor de la școlile generale nr. 178 și nr. 3 — datorită frumoaselor rezultate obținute — și în alte unități. Faptul că elevii își însușesc meseria, lucrînd cot la cot cu muncitorii întreprinderilor patronatoare, are multiple implicații de ordin instructiv-educativ. Ce poate fi mai convingător, în această privință, decît înseși rezultatele obținute? Majoritatea absolvenților clasei a X-a (1972—1973) de la Școala generală nr. 178, de exemplu, s-au angajat direct în producție la Întreprinderea U.R.A. Grivița, iar doi dintre aceștia, datorită buneii pregătiri, lucrează chiar în microsecția școlii. Hotărît lucru că ei vor constitui un factor stimulator pentru colegii lor.

Aceste măsuri, luate corespunzător obiectivelor acestui an școlar, le vom dezvolta orientînd și mai mult munca de îndrumare și control către cerințele procesului instructiv-educativ și ale perfecționării relațiilor și climatului de muncă din fiecare unitate școlară din sector.



## Cercul pedagogic — nucleu al activității de perfecționare didactică

Cîteva zile de documentare în județul Bihor, înaintea deschiderii anului școlar (firește prea puține pentru a putea cuprinde multitudinea de aspecte și de probleme care preced un astfel de eveniment) m-au făcut să cunosc eforturile deosebite pe care le manifestă toți cei ce slujesc învățămîntul bihorean, începînd de la inspectoratul școlar și pînă la pedagogul celei mai îndepărtate școli, pentru perfecționarea activității didactice, preocuparea pe care o are fiecare profesor, învățător sau educatoare pentru modernizarea metodelor de predare, pentru sporirea eficienței întregii munci desfășurate cu elevii în școală sau în afara sa. S-ar putea spune, de fapt, că pregătirea viitorului an școlar a stat sub semnul acestor imperative majore, că fiecare acțiune întreprinsă a fost subordonată acestui scop. Înfeși consfătuirile cadrelor didactice din județ și-au axat în mare parte discuțiile pe această temă.

Aportul pe care îl pot aduce cercurile pedagogice în această amplă și complexă activitate de perfecționare este, se știe, substanțial.

De aceea, inițiativa luată prima dată acum, de a reuni în ajunul consfătuirilor pe toți responsabilii cercurilor pedagogice din județ spre a analiza ceea ce s-a realizat pînă acum și ce nu, spre a facilita mai ales un schimb de experiență în scopul valorificării și extinderii ceea ce a fost bun, valoros, de a găsi noi căi și modalități de lucru, am socotit-o în acest sens binevenită.

Cîteva din problemele dezbătute cu prilejul acestei întîlniri se cer a fi subliniate.

În primul rînd, în atenția cercurilor pedagogice a stat și stă lecția. Lecția de tip modern care să poată transmite elevului, în modalități variate, după principii pedagogice și psihologice avansate, cunoștințele de care are nevoie, fără să-l supraîncarce, să-l suprasolicite. Pentru majoritatea cercurilor pedagogice, perfecționarea sa a stat de-a lungul anului școlar trecut în centrul atenției. Au fost organizate în acest scop o seamă de dezbateri, de schimburi de experiență pe teme cum sînt: metode și procedee de activizare a gândirii elevilor, cerințe ale programei și manualului, cauze ale supraîncărcării elevilor prin lecție. În unele cercuri au fost experimentate diverse tipuri de predare. De asemenea, s-au făcut demonstrații de lecții prin televiziune integrată și de lecții în cabinete. Tot în scopul găsirii unor soluții optime de predare, 20 de cadre didactice din ju-

deț sînt antrenate într-o cercetare privind modernizarea predării și învățării, cercetare ce se va finaliza printr-o amplă dezbateră la nivel de județ. Au fost subliniate încă multe alte aspecte ale activității cercurilor organizate în scopul perfecționării predării. Important de relevat sînt, în același timp, și lipsurile activității cercurilor pedagogice care au fost analizate în această întîlnire. Unele dintre aceste lipsuri, cele mai importante de altfel, au vizat conținutul muncii în cercuri. Pe scurt, acestea se referă la modul superficial în care s-au organizat unele dezbateri, superficialitate manifestată atît în ceea ce privește abordarea temei ca atare, cît și participarea la dezbateră, studiarea bibliografiei etc.; insuficienta pregătire a unor lecții deschise, fapt care a făcut ca acestea să nu aibă eficiența scontată; tematica învechită și depășită a unor cercuri, precum și organizarea unor acțiuni neinteresante atît în formă cît și în conținut; colaborarea slabă, sporadică între inspectoratul școlar și responsabilii cercurilor pedagogice.

Spuneam că întîlnirea tuturor celor care contribuie la perfecționarea profesorilor a predării a avut mai ales scopul de a stabili direcțiile și conținutul activității viitoare.

Interesant ni se pare că pentru viitorul an inspectoratul școlar a stabilit cîteva direcții, cîteva obiective riguros delimitate pe care să le urmărească cercurile spre a nu se mai munci la liberă inspirație, la întîmplare. Unul dintre ele este acela de a analiza toate cauzele care duc la supraîncărcarea elevilor și de a găsi situații pentru eliminarea sa. Apoi studierea celor mai eficiente căi pentru activizarea elevilor în condițiile predării pe cabinete. De fapt, inspectoratul a propus cercurilor spre studiu pentru viitorul an o temă unică: Orientări, preocupări și rezultate privind modernizarea procesului de predare-învățare în școală. Tema aceasta, compartimentată pe cele trei probleme enunțate, va angaja într-un studiu sistematic, într-o susținută muncă de cercetare ce se va desfășura pe tot parcursul anului școlar, un număr mare de profesori.

Rezultatele studiului vor fi concretizate în sesiuni de comunicări trimestriale. Înseamnă, acest sistem nou de organizare a cercurilor, activizarea muncii metodice la nivelul școlii, o pregătire temeinică pentru examenele de grad, stimularea creativității profesorilor. Și este foarte mult.

M. ROBEA

R de la România...



## Cînd oamenii școlii se gîndesc la viitor

Sîntem obișnuși să vorbim despre caracteristicile unei profesii sau despre statutul unei funcții sociale, în principiu. De pildă, principal, un director de școală din zilele noastre trebuie să fie un bun profesor și pedagog, un bun organizator, coordonator și gospodar, înzestrat cu spirit întreprinzător și creator. Acestor însușiri li se însumează altele, ca într-un sistem bine încheiat, completîndu-le și explicîndu-le. Mai rar se întîmplă ca aceste trăsături de fond să aparțină, toate, aceluiași om investit cu responsabilitatea de a dirija procesul instructiv-educativ dintr-o unitate școlară. Fără să exagerez, cred că le-am întîlnit, concretizate, la directorul Școlii generale nr. 3 din Cîsnădie, județul Sibiu, învățătorul Eugen Bucșa.

Am reușit să-l cunosc destul de repede în timp ce mă conducea prin cele 16 cabinete ale școlii și-mi vorbea, cu amănunte specifice fiecărui obiect de

învățămînt, despre întrebuințarea anumitor aparate, despre realizarea funcționalității cabinetelor prin simplificarea metodelor de lucru cu elevii, sau despre perspective. În fiecare din aceste cabinete există măcar un singur obiect al cărui patent poate fi semnat de director. (Trebuie însă spus că învățătorul Eugen Bucșa face parte dintre privilegiatii: hobyul său — electrotehnica — este pe măsura epocii actuale). Astfel, în biroul direcției se află un interfon cu ajutorul căruia se poate urmări — auditiv — întreaga desfășurare a lecțiilor din oricare sală de studiu (deci se pot efectua, operativ, asistențe la anumite ore care solicită mai puțin privire, deci prezența fizică a celui care asistă), sau se transmit informațiile legate de activitatea zilnică; cabinetul de verificare a cunoștințelor este dotat cu un *Versim* — cu trei posibilități de verificare, care diminuează considerabil influențarea reciprocă a elevilor, bazat pe principiul de funcționare al VERFIX-ului; în cabinetul de muzică o armonetă, fixată la pupitrul de comandă, este corelată prin circuit electric cu o tablă vizualizată pe care pot fi urmăriute notele înscrise pe portativ, iar pentru lecțiile de inițiere sau pentru înlesnirea descifrării unor solfeji mai grele pot fi citite simultan și simbolurile în litere ale notelor, înscrise deasupra portativului. Inventarul de lucru — atît de util desfășurării procesului de învățămînt în condițiile perfecționării muncii didactice — se poate completa cu cele 47 de hărți în diapozitive-color, realizate în cercul foto al școlii; cu suporturile pentru desen, din fier, prevăzute cu o tăviță pentru culorile de apă, confecționate în atelierul de lăcătușărie; cu reflectorul pentru lumină și umbră din același cabinet, ori cu o mulțime de materiale intuitive — opera profesorilor și a elevilor — ușor de întrebuințat. Mai adăugăm instalațiile electrice pentru fiecare bancă din cabinetele de limbi străine sau din laboratoarele de fizică-chimie și de biologie, grilajele de protecție a gemurilor și becurilor din sala de educație fizică, sau mochetetele efectuate de școlari — prin lipire — din deșuri în timpul activităților practice. Din cele 16 cabinete șase sînt obscurizate (deocamdată), firește tot prin autodotare. Școala cuprinzînd două secții — limba română și limba germană — explicațiile de pe unele panouri și planșe sînt date în ambele limbi.

Directorul Eugen Bucșa ne-a informat, oarecum stînjinit, că școala încă nu are dotarea dorită, adecvată cerințelor unui învățămînt modern. Ceea ce am văzut ar fi strictul necesar. Drept răspuns aș spune că de multă vreme nu m-am gîndit la plăcerea de a fi, din nou, elevă, desigur într-o astfel de școală, de a învăța în astfel de cabinete, în care nimic nu-ți sugerează ostentația modernizării de dragul mo-

dernizării. Ești convins că așa este firesc să se lucreze cu elevii în stadiul actual, în orice școală generală.

Unii colegi se vor întreba cum a reușit Școala generală nr. 3 să treacă, din trimestrul al III-lea al anului trecut, la activitatea didactică integrată pe cabinete. Din ce fonduri s-a realizat autodotarea? Soluția e simplă. Aceleași mijloace care stau la îndemîna oricărei școli, oricărui colectiv didactic — serbări, valorificarea deșeurilor, contribuția comitetului de părinți al școlii, conlucrarea cu întreprinderea care o patronază — au fost folosite pentru atingerea acestui scop și de către conducerea Școlii generale nr. 3 din Cîsnădie. În plus — și bănuiesc că în acest plus constă, de fapt, secretul reușitei — o neobosită muncă a întregului colectiv al școlii, profesori și elevi, și cea rară dăruire de sine determinată de dragostea pentru meseria aleasă și de demnitatea răspunderii față de oameni și față de viitorul lor, din partea directorului ei.

Despre eficiența generalizării cabinetelor pe obiecte de studiu mi s-a părut inutil să mai discutăm. A devenit un subiect subînțeles. Mai oportună este acum, la început de an școlar, abordarea unor probleme privind conținutul activității școlare a elevilor și profesorilor.

La Școala generală nr. 3 — Cîsnădie, odată cu toamna anului 1973 ia sfîrșit experimentul inițiat în 1970 referitor la demixtarea claselor (criteriile aplicării lui au fost mai mult de natură organizatorică — orar, insuficiența spațiului — decît psihopedagogice). Un grafic, concludent, demonstrează că în acești trei ani clasele de fete au înregistrat un vizibil progres la învățură (majoritatea notelor obținute fiind între 8 și 10), în timp ce clasele de băieți au regresat, tot atît de vizibil (majoritatea mediilor obținute sînt între 5—7). Eforturile vor fi îndreptate, începînd cu acest an școlar, spre o activitate diferențiată cu elevii în cadrul aceleiași clase. Mai ales la ciclul primar, pentru preîntîmpinarea și lichidarea repetenției.

În același scop se va prelua de la secția germană inițiativa specializării învățătorului de la clasa I. Învățătoarea Elfride Medt lucrează de trei ani doar cu clasa I și consideră că această continuitate a contribuit în deosebită măsură la perfecționarea stilului ei de muncă, la găsirea unor metode de sporite rezultate calitative în învățarea scris-cititului și socotitului.

Desigur, și la Școala generală nr. 3 din Cîsnădie, întregul plan de obiective este bine gîndit în corelație cu recențele hotărîri ale Plenarei din 18—19 iunie a.c. privind dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului românesc.

V. BACIU

## De la consfătuirile maistrilor-instructori

Formele de desfășurare a activității tehnico-productive a elevilor în județul Ialomița - ne-a declarat inspectorul școlar ing. Teodor Rusoiu - cuprind aria de deprinderi practice de muncă necesare în însușirea meseriilor: există ateliere de lăcătușărie, mecanică agricolă, motopompe, tîmplărie, electronică. Atelierele Liceelor nr.1 și nr.2 din Călărași, cel din Dragalina, microferma din Dichiseni sînt profilate judicios și reușesc să formeze deprinderile de muncă ale elevilor datorită priceperii maistrilor-instructori. Sub nivelul cerut se situează atelierele școlilor generale din Crășani, Chirnovi-Ulmu, Ciulnița, Bordușelu, pe de o parte pentru că C.A.P. și secția S.M.A. nu asigură baza materială a acestora, pe de altă parte, pentru completarea normelor, activitatea tehnico-productivă se încredințează de obicei altor profesori. Soluția optimă ar fi să se comaseze normele profesorilor-maistri de la două sau trei comune într-una singură, să se organizeze o catedră independentă de activitate tehnico-productivă, cu un singur cadru specialist; aceasta cădea în sarcina directorilor de școli. În prezent, se apelează la cadre din producție, care, neavînd timpul disponibil (sînt în campanie), nu satisfac cerințele învățămîntului.

Cealaltă soluție ar fi colaborarea strînsă între întreprinderile - patronatoare, maistri-instructori și inspectoratul școlar, pentru încheierea unor contracte care să vizeze mai mult încrederea în producția pe bază de plan pe care o pot da elevii, adaptată la necesitățile școlilor și întreprinderilor,

Aceasta s-ar concretiza în livrarea unor mașini cu un grad mai mic de uzură. Pentru maistrul-instructor Mircea Sincoviți de la Liceul nr. 2 din Călărași, dotarea nu este și nu poate fi asigurată cu un utilaj „la pămînt”, cu care absolvenții liceului nu-și pot forma decît o pregătire cu totul rudimentară. E de menționat că în comunele Sălcioara, Rași, maistrul a făcut „autodotare cu banii lui... Și totuși, beneficiul realizat în atelierele existente s-a cifrat anul trecut la suma de 300 000 lei (pentru autodotare, dotarea laboratoarelor și comercializarea produselor). Lucru îmbucurător, anul acesta, maistrul-instructor Ion Coman de la Liceul nr.1 din Călărași a încheiat un contract cu inspectoratul în vederea construirii a 280 de mese de laborator pentru școlile din județ, iar în trimestrul al IV-lea al anului următor o întreprindere din Suceava va putea să livreze școlii un număr de mașini în stare de funcționare cu un grad mai mic de uzură. Iată deci că inițiativele maistrilor-instructori au un mare rol în adaptarea profilului atelierelor la necesitățile specifice ale județului. O ultimă necesitate: reciclarea maistrilor-instructori în specialitate și pregătirea lor psiho-pedagogică, încadrarea lor în producția directă pe perioada vacanței ar contribui, vădit, la bunul mers al activităților tehnico-productive. Dealtfel, o bună inițiativă în acest sens s-a concretizat în crearea cabinetului tehnic de creare și documentare al maistrilor-instructori de la Călărași.

D. VOICULESCU



## Miniatielierele la preșcolari

Înțelegând momentul de cotitură în noua orientare a procesului instructiv-educativ în grădinițe, încă din anul trecut s-a inițiat și realizat un schimb de experiență între județele Sibiu și Dimbovița, la nivelul învățământului preșcolar, în problema educației prin muncă, cu următorul obiectiv specific: „Miniatielierele la preșcolari”.

Astfel, exact la un an după vizitarea acestor miniatieliere în Sibiu și municipiul Mediaș de către un grup de educatoare din județul Dimbovița, în luna iunie a.c., un grup de 40 educatoare metodiste, responsabile de cerc pedagogic, directoare române, maghiare, germane, din Sibiu, Cisnădie, Agnita și municipiul Mediaș, conduse de inspectorul școlar județean Vulcu Silvia, au întors vizita în cadrul acestui schimb de experiență, deplasându-se la Tirgoviște.

La Tirgoviște, fiecare din grădinițele vizitate aveau expozate cu lucrări ale copiilor: cusături, aplicații, confecții, împletituri etc., toate având o utilitate practică, pentru a da satisfacție copilului, pentru a-l face să iubească munca și pe oamenii muncii. La cabinetul metodic, organizat în incinta uneia din grădinițe, serioasele preocupări de studiu în jurul problemei miniatieliereilor le-am remarcat în planurile de muncă alcătuite, urmărite și realizate cu concursul Casei corpului didactic din Tirgoviște. Am putut vedea, tot aici, diverse aparate legate de aspectul modernizării, albume variate, cu material pentru jocuri didactice, mijloace de locomotivă, cusături de pinză, precum și costume și măști necesare desfășurării programelor distractive.

După ce am urcat prin „ruinurile Tirgoviștei” în Turnul Chindiei, a doua zi am vizitat o grădiniță care a desfășurat un alt frumos program artistic cu dansuri românești — briul, chindia, o polcă germană, un ceardaș, un dans al păpușilor. La aceeași grădiniță, într-o sală cu draperii cusute în motive românești, împodobită cu prosoape, marame, carpete, un bătrîn și o bătrînă, de statură miniaturală, albiș de vreme stau de-o parte și alta a unui cean sprijinit pe pirosții. Focul arde molcom. Grupuri, grupuri de copii îmbrăcați în variate și pitorești costume naționale lucrează cu rivnă la câte ceva. Rămii impresionat de disciplina realizată fără cuvinte, de modalitatea lucrului în colectiv, prin colectiv și pentru colectiv, de imbinarea îndrumărilor educatoarei cu dezvoltarea liberă a creativității copiilor. Niciunde nu se poate remarca o individualizare a muncii ca în cadrul miniatieliereilor, o imbinare mai perfectă a utilului cu plăcutul, o mai mare independență în gândire și acțiune, ingeniozitate, perseverență și dragoste de frumos. De fapt, de aici reiese cu prisosință aspectul formativ al miniatieliereilor în educația copilului. Mă opresc și privesc uimită un grup de copii care pirogravează siluete de animale pe plăcuțe de lemn, pentru a-și ornamenta sala de grupă, alții care cos rochițe, șorțulețe, pălărioare, lenjerie de corp și rufărie de pat pentru păpuși, după tipare, alții care execută cusături pe etamină, înflorind-o cu motive românești, viitoare șervețele pentru măsuțele din sala de grupă.

Copiii decupează și aplică deșeurile pe pinză, redând diverse subiecte; unii pictează pe sticlă, țes din hirtie, alții confecționează coifuri, pahare, căsuțe, fețe de masă dantelate. Nu lipsesc nici construcțiile din bețișoare de soc. Mă opresc surprinsă pentru că remarc ceva ce ar putea fi prezentat ca exponat și peste hotare, la o expoziție cu lucruri efectuate de copii. Din coji de ou vopsite, și sfărimate, un alt grup realizează mozaicat Turnul Chindiei. Trec mai departe și descopăr un mic atelier de marochinărie. Aici se confecționează poșete, corderoane pentru păpuși, semne de carte, suporturi pentru creioane. Alți copii împletesc codițe la păpuși, franjuri la prosoape sau cuverturi. Dar ce frumoase sînt și coronițele din mărgelile colorate pe care le execută fetițele. În continuare, mă surprinde sirguința unui grup de fetițe care țes la războaie, imbinînd cu multă măiestrie culorile covorașului — pentru camera păpușilor. Mai încolo, cu multă migală, alt grup de copii îmbracă într-un subțire înveliș de plastilină cutii de forme și mărimi diferite, pe care apoi, cu măiestria artistului consacrat, le împodobesc cu motive decorative realizate din imaginație, prin combinarea mărgelilor de forme, dimensiuni și culori variate și implintarea lor prin apăsare, foarte delicat, în învelișul de plastilină. Folosesc și bucățele de cablu de dimensiuni diferite și divers colorate. Nu lipsesc nici croșetatul, împletitul papucilor de casă și ștergătoarelor din foi de porumb. Într-un colț, un miniatelier de timpărie. Bucăți de lemn moale gata pregătite, de forme și dimensiuni variate, ciocănele, clește, cuie, reduse la dimensiunea co-



Aceasta ar fi... temelia!

pilului. Foarte atenți, acești copii caută și găsesc ce e mai potrivit pentru ce vor să realizeze. Se confecționează, în prezența noastră, mese, scaune, bănci, scară, hîntă, paturi etc.

Privind la fiecare copil în parte, constăți că este transfigurat de bucuria pe care, indiferent de vîrstă, numai munca și-o poate da. Din cînd în cînd, un grup de copii cîntă ceva, legat de munca pe care o desfășoară. Ultimele puncte ale vizitei a fost o grădiniță cuplată cu creșă, avînd 12 posturi, — o instituție modernă, dotată cu tot ce trebuie, unde ne-a impresionat în special folosirea unor tehnici moderne în procesul de învățămînt. Descoperim aparate ca: picup, magnetofon, radio, televizor, aparate de proiecție, apoi aparate electrice cu borne folosite în cadrul activităților de reprezentări matematice, care permit copiilor să se familiarizeze cu minuirea unor aparatură moderne și dau în același timp posibilitatea verificării corectitudinii propriului lor răspuns. Cu multă ușurință copiii știu să folosească și tabla magnetică. Tot la această grădiniță descoperim o sală de basme în care, pășind, pentru o clipă, te regăsești în lumea de odinioară a copilăriei. Copiii ascultă păpușile, efectuîndu-se o sincronizare a unei povestiri la picup cu jocul păpușilor la teatrul de păpuși. Tot aici te privesc diverse măști, descoperi un variat și bogat inventar de costume pentru dramatizări. Și, peste tot, o lume de frumusețe, din fiecare colț al grădiniței zîmbesc pitici, animale, păsări și flori, personaje din basme și peste tot te întîmpină flori, foarte multe flori și foarte multe zîmbete. Subliniez că în toate grădinițele vizitate se predau și limbi străine. Miniatielierele îi organizează și îi

disciplinează pe copii, îi pregătesc pentru viață, dar aceasta numai dacă activitățile sînt dozate după puterea lor și orientate după aptitudinile lor. Grijă cea mare, în astfel de activități, va fi ca ele să nu-i obosească pe copii, să nu dureze prea mult și să nu deranjeze programul activităților obligatorii, putînd să se desfășoare înainte sau după efectuarea acestora, în etapele I sau III. La Tirgoviște, preocuparea pentru munca desfășurată în cadrul grădinițelor există. Nu pot să nu admir pasiunea, pricepera, perseverența și participarea directă a educatoarelor tirgoviștene în a ridica munca la un act de valoare social-politică.

Ele au înțeles că modernizarea presupune o nouă optică, orientînd totodată și părinții, au înțeles că în primul rînd a fost necesar ca ele personal să se modernizeze printr-o flexibilitate a gândirii, printr-o mare receptivitate față de tot ce e nou. Ele au înțeles ce înseamnă să legi învățămîntul de viață încă din grădiniță, dovînd o permanentă tinerețe și vigoare spirituală.

Convins de importanța miniatieliereilor, facem propunerea ca încă din liceul pedagogic elevete să fie inițiate în diversele genuri de activități specifice miniatieliereilor, pentru că numai în felul acesta, avînd ele aceste deprinderi, vor putea să le formeze și la copii; de asemenea, propunem să apară o anexă la programă, bine gîndită și elaborată de oameni competenți.

Educatoare metodistă  
MARIA LUIZA GIURGIU  
Grădinița nr. 1, Mediaș

## Bariere de netrecut?

Sînt de părere că nu ar pierde nimic învățămîntul dacă în viitor s-ar desființa tendința de strictă specializare, în „învățător” și „educator de grădiniță”. De ce n-ar putea învățătorul să fie și educator la grădiniță? Ce-i lipsește pentru aceasta? Cunoștințe? Nicidecum. Ii lipsește ceva din mijloacele pedagogice prin care se poate apropia de sufletul preșcolarilor și a influența educarea și instruirea lor, fără a folosi nota. Dacă acestea sînt însă lipsuri, să le înlăturăm prin muncă, prin studiu și experiență. Aș propune ca în urma unor cursuri de maximum două săptămîni, ținute la nivel central, anumiți învățători care doresc, pentru început să fie și educatori, să fie ajutați în acest scop. Luînd apoi o clasă din grupa mare, să o poată duce pînă în clasa a IV-a, asigurîndu-le continuitatea pregătirii. Același lucru s-ar putea propune pentru educatoare. Dacă aceasta s-ar putea generaliza, bineîn-

țeles treptat, învățămîntul ar avea de cîștigat și în direcția distribuirii cadrelor la ciclul preșcolar-școlar, atît la orașe, cît și la sate.

Prăpastia artificială creată între educatorul de la grădiniță și învățător, ca două categorii de „specialiști” foarte diferiți, menține lipsa de colaborare a acestora în activitățile lor de la catedră în paguba învățămîntului. Învățătorul trebuie să se apropie de grădiniță, iar educatoarea de învățămîntul primar, spre a face un larg schimb de metode și procedee de lucru. Aceasta este posibil și foarte necesar pentru a putea realiza continuitatea și concepția unitară a educației și instrucției copilului, așa cum prevede Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie 1973.

Prof. PETRE GOLUMBEANU  
Liceul „N. Bălcescu”, Craiova



Dialog inedit...

## Pentru grădinițe

Pe baza Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R., Inspectoratul școlar al județului Bihor a întreprins un studiu concret privind extinderea rețelei învățămîntului preșcolar, care să asigure, în prima etapă, cuprinderea tuturor copiilor de 5 ani. Astfel, pentru anul școlar 1973/74, prin construirea și amenajarea de noi spații, posibilitățile de cuprindere a copiilor în grădinițe au

crescut în județ cu 2 750 locuri, procentul de cuprindere al copiilor de 3-4 ani s-a îmbunătățit de la 63,4% la 68,7%, iar cuprinderea copiilor de 5 ani se realizează la ora actuală în proporție de 93%. Pînă la 15 ianuarie 1974, studiul privind generalizarea învățămîntului preșcolar va fi definitivat.

## CORESPONDENȚA

Din scrisorile adresate redacției de educatoare, cu rugămîntea de a aduce unele clarificări, publicăm în acest număr două răspunsuri:

**Elena Bitlan:** Ne-am interesat la Ministerul Educației și Învățămîntului. Am aflat că institutele pedagogice de doi ani nu mai funcționează, pregătirea educatoarelor realizîndu-se prin liceele pedagogice.

**P. Strat-Delatuțova:** Ne scrieți că în comuna Tutova (județul Vaslui) grădinița se bucură de un bun colectiv de cadre didactice, care organizează acțiuni frumoase și instructive cu copiii. Pe lîngă aspectele pozitive, ne

semnalăm însă și unul care lasă mult de dorit; insalubritatea localului destinat grădiniței, poziția lui (lîngă drumul comunal) care favorizează apariția muștelor în orele cînd copiii iau masa afară. Propunerea dumneavoastră, ca autoritățile în drept să ia „urgente măsuri pentru a se construi o casă mare pentru cei mici”, se cuvine a fi și, după opinia noastră, analizată cu atenție de Consiliul popular al comunei.



## Dincolo de o problemă de timp

Cheia succesului profesorului în predarea matematicii rămâne activitatea în clasă a elevilor, adică lecția. Este normal deci să apelăm permanent la gândirea elevului în vederea formării raționamentului matematic, pentru dezvoltarea gândirii logice. Nu simpla înarmare a sa cu mijloace de calcul și de lucru declanșează și dezvoltă capacitățile individuale în aplicarea cunoștințelor, ci transformarea procesului de rezolvare într-un proces conștient.

Dealtfel, cunoștințele matematice trebuie privite în contextul utilității lor în aplicații, nu ca un câștig în sine. Pornind de aici, se desprinde necesitatea predării matematicii ca știință aplicativă, de mare utilitate productivă și practică. Așadar, se impune o atentă selecție a problemelor; trebuie să renunțăm la problemele de aritmetică artificioase, nesemnificative, și să ne oprim asupra acelor probleme inspirate din activitatea practică și care incită la rezolvare, la reflecție asupra posibilităților soluției, a valabilității lor. Eventualele scheme de calcul să fie date cu motivație, ca urmare a înțelegerii tipului de problemă studiat.

Din predarea primelor noțiuni de algebră nu trebuie să reținem că această disciplină matematică e o construcție artificială, fără legătură cu realitatea, ci un nou aparat de calcul în selecționarea problemelor puse de practică, de viață. Asemenea probleme rezolvate algebric permit totodată dublarea raționamentului de intuire a fenomenelor reale.

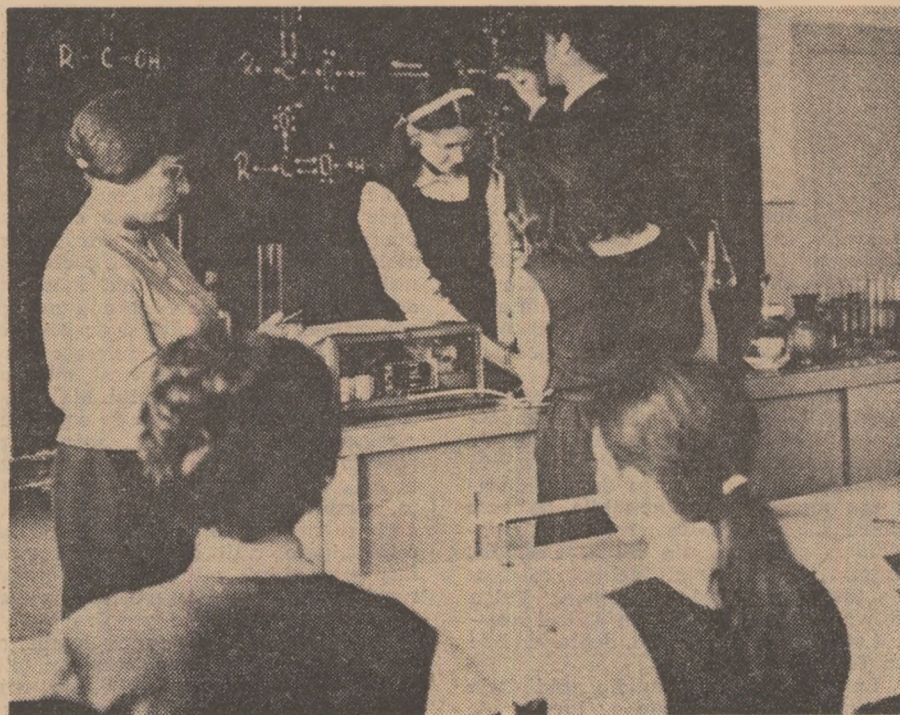
Se mai impune respectarea unui alt principiu: **accesibilitatea**, care asigură participarea activă a tuturor elevilor

la oră. Cum nu lucrăm cu clase omogene, se cer formulate cerințe diferențiate pe nivele, ținând seama de necesitatea de a stimula preocuparea elevilor pentru matematică, inițiativa lor în rezolvarea problemelor. Aplicațiile cu soluționări greu abordabile, cerute deopotrivă tuturor, sau cuprinzând noțiuni necunoscute elevului sînt demobilizatoare și nu asigură scopul științific și educativ scontat.

O justă apreciere din punct de vedere calitativ și cantitativ trebuie făcută asupra temelor date pentru acasă, unde se presupune că elevul lucrează singur. Problemele necesită timp de gândire, de lucru. Graba în redactarea soluției atrage după sine o oarecare superficialitate care poate dauna la un moment dat. Reflectarea suficientă, în timp, asupra unei probleme asigură mai multe soluții în ultimă instanță, dar și parcurgerea unor etape în analiza problemei, proces care-și pune amprenta asupra formării individului. Nu e nevoie de saci de cunoștințe sterile, ci de oameni cu o cultură generală temeinică, capabili să gîndească, să selecteze, să acționeze, să opteze pentru o muncă sau alta cu succes.

În matematică, frumusețea trebuie dezvoltată. Eforturile de gândire ciștigate, noțiunile cunoscute, aspectele noi descoperite fac parte din „zestrea” matematică a elevului îndrăgostit de disciplină. Toate acestea se manifestă prin acumulări aproape imperceptibile, dar, oră de oră, ele asigură succesul elevului în confruntarea de unul singur cu problema.

**Prof. ANGELA GHEORGHIU,**  
Școala generală nr. 191, București



Chimia, la Liceul „Dr. Petru Groza” din Capitală.

## Modernizarea predării matematicii

În matematică, teoria se consolidează prin practică, adică după o lecție de comunicare urmează câteva de consolidare, prin rezolvări de exerciții și probleme. Acestea sînt, în primul rînd, lecțiile care oferă cele mai multe posibilități de activitate individuală. Unele dintre aceste lecții au ca scop formarea deprinderilor de calcul, altele formarea algoritmului rezolvării unor exerciții sau probleme tipice. În stabilirea tehnologiei unor asemenea lecții, formarea exactă a scopului este hotărîtoare. Dacă scopul este formarea algoritmilor, atunci ora poate începe cu o problemă dată spre rezolvare întregii clase, cu precizarea că nu se cere efectuarea operațiilor, ci fiecare elev să-și noteze pe caiet care crede că sînt etapele rezolvării problemei. În timpul afectat pentru activitatea individuală, profesorul trece printre bănci și observă modul cum lucrează elevii. După ce timpul de lucru a trecut, profesorul numește un elev să prezinte rezultatul la care a ajuns. Practica arătată că nu este bine să fie numit un elev care a rezolvat corect, ci unul care la un anumit punct al problemei a urmat o cale greșită. Acest mod de lucru creează o comunicare intensă pe orizontală, adică de la elev la elev, mai ales dacă profesorul reușește să nu schițeze nici un gest de aprobare sau dezaprobare a celor spuse de elevul numit. Elevii își vor susține punctul de vedere, vor aduce argumente și contraargumente, vor învăța să gîndească. Cei care au greșit sînt mai puternic doriți de a-și îndrepta greșeala și de a nu mai cădea în ea, mai ales dacă au constatat aceasta într-o luptă de opinii și nu din-

tr-o seacă comunicare a profesorului sau a premiantului clasei.

În modul acesta, se va discuta fiecare etapă a rezolvării problemei tipice, consemnându-se pe tablă etapele esențiale, stabilindu-se algoritmul și apoi se va continua rezolvarea altor probleme de același tip; dar de data aceasta în întregime. În cazul în care considerăm că problema este ușoară și elevii buni o vor termina repede, dăm două probleme, una pentru toată clasa și a doua pentru cei care termină mai repede, sau se împarte clasa în două grupe, dîndu-se fiecăreia câte o problemă cu mențiunea că cei care termină, rezolvă și problema celeilalte grupe. În tot timpul cit elevii lucrează, profesorul se plimbă printre bănci și intervine dacă este cazul. Dacă un număr mare de elevi n-au rezolvat o problemă, nu vom scoate la tablă un elev pentru a o rezolva, ci vom discuta cu clasa despre modul de rezolvare. Cînd s-a stabilit unde este greșeala, se cere să se lucreze în continuare în clasă sau acasă, pentru a înlătura orice încercare a elevilor de a se sustrage de la activitatea individuală. Chiar dacă la început nu vom putea efectua un număr mare de probleme în acest mod, totuși, dacă și elevul care întîmpină cele mai mari dificultăți a încercat să rezolve o problemă sau un exercițiu, chiar dacă nu l-a dus pînă la capăt, am cîștigat mai mult decît dacă acesta ar fi umplut câteva pagini copiate mecanic de pe tablă.

**Prof. BUDIMIR I. RACHICI,**  
Liceul de cultură generală nr. 4, Arad

## O nouă structură a anului școlar

Experiența anilor de învățămînt m-a condus la studierea structurii anului școlar și la refigurarea alteia, mai rațională și mai eficientă pentru învățămîntul liceal, pe care o propun cu acest prilej.

O primă schimbare ar fi trecerea la semestre și pentru cursul de zi, așa cum era pînă de curînd la cursul seral. În istoria învățămîntului nostru, această structură a mai existat și a dat foarte bune rezultate.

Existența semestrelor nu ar desființa cele două vacanțe mici (de iarnă și de primăvară), dar nu ar mai avea o legătură directă cu ele. Primul semestru ar avea circa 14 săptămîni pînă la 20—22 decembrie și încă trei-patru săptămîni pînă la 1 februarie. Semestrul al doilea ar avea circa 12 săptămîni pînă la 23 aprilie și încă 5—6 săptămîni după vacanța de primăvară.

Această structură a anului școlar ar prezenta și alte avantaje, cum ar fi evitarea demarajelor greoaie (cu pierderi de timp, ore irosite, modificări de orar etc.) la debutul actualelor trimestre II și III, precum și evitarea perioadelor de încheiere a primelor două trimestre actuale, cînd adie un aer de vacanță (aducînd, de asemenea, pierderi de timp). Adoptarea sistemului semestrelor ar crea o structură a anului școlar apropiată de cea de la anul IV, unde, de cîtiva ani, sînt doar două „trimestre” (deși inegale!), asemănător cu noua structură a anului universitar.

Un alt avantaj de ordin pedagogic ar fi acela că nu s-ar mai pune de primul plan verificarea, notarea, goana oarbă și, de multe ori, fără suport consistent după cele două note; elevii și profesorii nu ar mai fi supraîncărcați cu extemporale (pe lîngă teze), mai cu seamă la obiectele cu 1—2 ore săptămînal, care — practic — nu au în prezent alte soluții.

Prin modificarea structurii anului școlar s-ar mai putea soluționa și problema lucrărilor scrise. Acestea ar putea fi date imediat înaintea vacanțelor mici, urmînd a fi corectate de către profesor în vacanță, pe îndelete, cît mai obiectiv, comparativ și nu în fugă, și aduse în prima lecție de după vacanță, după care — pînă la încheierea semestrului respectiv — mai sînt cîteva săptămîni de îndreptare a ce-

lor slabi. Poate că nu ar fi rău dacă în ultima săptămîni înainte de vacanțele s-ar organiza o „sesiune a tezelor”, dîndu-se în fiecare zi cîte o lucrare la un obiect, fără să fie verificați elevii la celelalte obiecte. Acest din urmă lucru este ușor de realizat și dacă tezele rîmîn eșalonate pe perioadă mai lungă de o săptămîni: 10—22 decembrie și 11—23 aprilie.

Prin adoptarea unei noi structuri a anului școlar s-ar înlătura segmentarea actuală inegală a anului școlar, s-ar asigura continuitatea și ritmicitatea procesului instructiv-educativ, sistematizarea perioadelor de vacanță, evitarea supraîncărcării elevilor și profesorilor, o pregătire mai temeinică a tineretului școlar.

**Prof. EUGEN FRUCHTER,**  
Liceul „Enăchiță Văcărescu”  
Tîrgoviște

## Clasele speciale

De cîtiva ani, au luat ființă pe lîngă unele licee teoretice clase speciale de matematică, fizică, chimie, biologie, începînd cu anul II de studiu, care înmănunchează elementele cele mai dotate la aceste specialități, de la toate celelalte licee. Este o inițiativă valoroasă, elevii dotați bucurîndu-se de programe speciale la obiectele de profil, poate și de cea mai bună încadrare.

Modul de recrutare a candidaților, însă, are unele implicații care ar trebui mai mult studiate. Dacă analizăm numai liceele cu limba de predare română din orașul Cluj, constatăm că funcționează, din anul II, 4 clase speciale (Liceul nr. 2 — biologie; Liceul nr. 4 — fizică; Liceul nr. 5 — chimie; Liceul nr. 8 — matematică), care recrutează, în fiecare an, peste 120 de elevi de la celelalte unități școlare. Pe lîngă faptul că liceele fără clase speciale își pierd elevii cei mai buni, în anul I de liceu se mai pierd și elevii care n-au putut face față cerințelor

programelor analitice. Această stare de lucruri, pe lîngă faptul că duce la o inechitate a raportului de forțe între licee, la un decalaj în confruntările anuale ale olimpiadelor școlare, la o apreciere neconformă cu potențialul valoric al claselor la examenul de bacalaureat și la concursul de admitere în învățămîntul superior, dar are și implicații de ordin financiar, vizînd direct încadrarea personalului didactic și posibilitatea de funcționare a unor clase.

Conform noilor reglementări, ce puțin pentru început, clasele trebuie să funcționeze cu 36 de elevi. În anul II, cele șapte licee teoretice cu limba de predare română din municipiul Cluj, excluzînd liceele de limbi moderne și de specialitate, trebuie să mai înființeze 4 clase speciale, cu peste 120 elevi, fără a fi afectat planul de școlarizare al liceelor. Cum este posibil acest lucru? De unde apar cele 4 clase, chiar dacă mai sînt recrutați și candidații

de la unele licee din județ? Dealtfel, planul de școlarizare vizează clasele din întreg județul. Numărul absolvenților de clasa a IX-a ai școlii generale care dau examen de diferență pentru anul II de liceu nu acoperă acest necesar nici sub raport numeric și nici calitativ.

De aceea, considerăm că ar fi necesar să se înființeze clasele speciale începînd cu anul I, pe baza unui riguros concurs de admitere, cu precădere la obiectul de profil. Ar fi o soluție mai judicioasă, eliminînd doar singurul criteriu — nota din anul I — care nu poate exclude principiul relativității.

S-ar evita unele neajunsuri existente, s-ar termina cu numărul mare de transferări de la o școală la alta, la începutul fiecărui an școlar.

**Prof. I. CIMPEANU,**  
Directorul Liceului nr. 15, Cluj



(Urmare din pag. 1)

de la consfătuirea de lucru a profesorilor de științe sociale biho-  
reni.

M. CONSTANTIN

## Dimbovița

Constăturile cadrelor didactice din județul Dimbovița — Secția științe sociale — au debutat, firește, cu referatul asupra realizărilor anului școlar trecut, prezentat de către inspectorul școlar general, prof. Nicolae Oprea. Profesorul de științe sociale — se afirmă în referat — predă de pe poziția omului politic, prin urmare, sarcinile care-i revin în cadrul procesului instructiv-educativ, de formare ideologică și filozofică a tineretului studios, sint complexe. El este solicitat să antreneze elevii la munca de documentare, de analiză științifică a fenomenului social-contemporan. Cadrele didactice care au predat științele sociale în școlile din județ au manifestat, de aceea, o grijă deosebită pentru asigurarea unui fond documentar în cadrul cabinetelor de științe sociale (se dă ca exemplu cabinetul de științe sociale al Liceului din Pucioasa, de a cărui amenajare am fost, în aceste zile, cu adevărat surprins). Problematizarea, învățarea în grup, studiul de caz s-au înscris printre metodele noi de predare, care au preocupat, în general, cadrele didactice și care au condus la frumoase rezultate.

În general, pentru că — se adaugă în referat — au existat școli în care s-a desfășurat o predare abstractă, insuficient legată de realitatea vieții sociale (Liceul agricol Voinești), s-au ținut prelegeri simpliste (Școala generală din comuna Ionești), tehnologia didactică nouă întârzie să se arate (Școala generală din Vișinești, Școala generală nr. 2 din Găiești, Liceul Fieni), cabinetele nu și-au dovedit funcționalitatea (Școala generală din comuna Vișina) etc. Dacă, pe alocuri, se reproșează inspectorului de specialitate că n-a intervenit cu suficientă putere de convingere, în noul an școlar conducerea inspectoratului se va preocupa de remedierea lipsurilor constatate, contribuind, în primul rând, la asigurarea cu mijloace audio-vizuale (prin vizor) a cabinetelor de științe sociale, recomandând cadrelor didactice să participe la plena-

rele comitetelor comunale și orașenești de partid, la viața social-politică a localității. Înscrisi la cuvânt, un număr mare de profesori care predau științele sociale și istoria s-au dovedit preocupați cu seriozitate și responsabilitate de aflarea soluțiilor, metodelor care să contribuie la perfecționarea predării disciplinelor respective. Opinii, puncte de vedere, propuneri interesante care, dacă au mai fost exprimate și în alte centre ale consfătuirilor, nu fac decît să întărească ideea că prefuturdeni, în școlile din țara noastră, activitatea oamenilor de la catedră înregistrează același efort creator. Astfel, pentru perfecționarea profesorilor de științe sociale „este bine să evite, în viitor, suprapunerea unor teme dezbătute și în cadrul catedrei de științe sociale și la cerc și în cadrul comisiei de științe sociale a Casei corpului didactic” (Eugen Fruchter). „Manualele de istorie ar trebui să conțină o anexă, cu îmbrăcăminte de epocă, aspecte din sălile de muzee etc.” (Honorius Moțoc). „Profesorul de istorie nu trebuie să uite că istorie înseamnă și etapa pe care o trăim, o istorie vie, în plină afirmare, a poporului și partidului nostru” (Alexandrina Popescu). „Pro-pun să se asigure o mai bună legătură între profesorii care predau științe sociale în școli generale și cei care le predau în licee” (Ion Gheorghe). „Sint necesare, pentru cunoașterea termenilor de către elevi, dicționare filozofice și istorice” (Ion Vrinceanu). „Lipsește, încă o ordonare, o punere în acord a programelor de la prima la ultima clasă în care se predau științe sociale” (Elena Ion). „Manualele de filozofie existente sint reci, nu ilustrează suficient legătura cu realitatea, nu prezintă aspecte din viața și activitatea filozofilor” (Florica Def-tu). Dar nu observațiile critice (unele, întemeiate) la adresa manualelor, a programelor au făcut obiectul principal al discuțiilor, ci contribuția directă a profesorului la perfecționarea predării, la întărirea rolului formativ al lecției.

M. DRAGOMIR

## Ialomița

Cîteva din opiniile profesorilor de științe sociale participanți la dezbaterile pe marginea referatului Inspectoratului școlar jude-

țean Ialomița (inspector general Titus Nițu, inspector de specialitate Ion Vlaicu) s-au reliefat îndeosebi.

Una din condițiile de esență, în studiul individual al elevului, — înzestrarea școlii cu o bibliotecă de științe sociale de minimum 30-40 de volume selectate — a fost obiectul analizei profesorului Valentin Chițan de la Școala generală Radu-Vodă. El a atras atenția asupra datoriei sporite a profesorilor de a umple golurile în acest sens, organizînd colțuri expoziționale, făcînd posibilă audierea cuvîntărilor secretarului general al partidului, instituind, prin sistemul muncii cu fișe sintetizatoare, accesul elevilor la bibliografia indicată. De asemenea, stimularea activității creatoare a profesorilor de istorie se cuvine să se realizeze și se poate realiza prin editarea, sub egida inspectoratului școlar, a unor caiete istorice metodice, prin formarea unor colective de profesori care nu numai să colaboreze cu publicațiile istorice, dar să își unifice forțele în vederea publicării așteptatei monografii istorice a județului Ialomița.

În privința funcționalității cabinetelor de științe sociale, s-a remarcat necesitatea plurivalenței lor (aici se pot programa activități ale organizației U.T.C., ale cercurilor de științe sociale, cursurile de învățămînt politic) și imperativul creării, în cadrul cabinetelor, a unei atmosfere pedagogice favorabile fuziunii procesului de predare cu viața politică a tinerilor, pentru o orientare mai fermă spre finalitatea inițierii ideologice — educația comunistă a tinerilor, pentru apropierea lor de problemele concrete ale construcției societății socialiste, formarea capacității de a le rezolva independent, inventiv și novator, cu simț de răspundere și competență.

Relatînd modul cum a desfășurat o lecție — vizită la Combinatul de celuloză și hîrtie din Călărași — profesorul Gheorghe Nae (Liceul nr. 2 Călărași) și-a exprimat încrederea în valoarea formativă a asimilării „pe viu” de către elevi, într-o întreprindere de mare eficiență economică — chiar înainte de predarea capitolului de economie socialistă — a noțiunilor: preț de cost, schemă de gospodărire a bugetului, productivitate a muncii etc.

Nu e lipsit de interes nici felul în care a propus evitarea supraîncărcării elevilor profesorul de filozofie de la Liceul Căzănești: pe un panou, în dreptul a

(Continuare în pag. a 3-a)



## RECOMANDĂRI

### de teme pentru studiul ideologic al cadrelor didactice în anul de învățămînt 1973-1974

Pentru cadrele  
didactice  
care predau  
economia politică

#### TEMA 1

Dinamismul creșterii economice, progresul rapid al întregii vieți sociale — caracteristici definitorii ale evoluției României contemporane. Îndeplinirea cincinalului înainte de termen — condițiile fundamentale a accelerării progresului social-economic, sarcină de onoare a fiecărui colectiv de muncă.

#### TEMA 2

Conducerea planificată a activității economico-sociale în țara noastră. Orientările și sarcinile stabilite de Conferința Națională a P.C.R. privind creșterea rolului factorului conștient în îndeplinirea programului partidului și îmbunătățirea în continuare a planificării economico-sociale. Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României. Rolul și funcțiile Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.

#### TEMA 3

Investițiile — factor hotărîtor al dezvoltării forțelor de producție, al sporirii venitului național și al ridicării bunăstării poporului. Măsurile stabilite de Conferința Națională din iulie 1972 și de Plenara C.C. al P.C.R. din februarie-martie 1973 pentru realizarea exemplară a sarcinilor de investiții.

#### TEMA 4

Specificul și direcțiile dezvoltării și modernizării economiei românești în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane.

Prognoza dezvoltării științifice și implicațiile sale economice.

#### TEMA 5

Perfecționarea formelor de organizare și conducere științifică a economiei; adîncirea continuă a formelor și metodelor de participare a oamenilor muncii la luarea deciziilor, la întregul proces de conducere a activității economice. Plenarele C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 și februarie-martie 1973 cu privire la necesitatea lărgirii democrației economice.

#### TEMA 6

Ridicarea nivelului de trai al poporului — coordonată majoră a creșterii economice. Intensificarea dezvoltării economice — cale sigură a ridicării bunăstării celor ce muncesc, garanție a progresului națiunii noastre socialiste.

#### TEMA 7

Semnificația măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973 cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului în etapa actuală.

#### TEMA 8

Participarea activă și eficientă a României la diviziunea mondială a muncii, la schimburile economice internaționale. Dezvoltarea relațiilor economice cu toate țările socialiste. Politica R. S. România de lărgire continuă a schimburilor economice, tehnico-științifice, de dezvoltare a cooperării reciproc avantajoase cu toate țările.

#### TEMA 9

Legea — instrument principal de organizare a relațiilor economice și sociale. Respectarea legilor și a obligațiilor contractuale

— îndatorire primordială a fiecărui colectiv de muncă.

#### TEMA 10

Creșterea economică și implicațiile sale asupra mediului înconjurător. Preocuparea partidului și statului nostru pentru apărarea mediului ambiant, a condițiilor optime de viață, pentru combaterea poluării și efectelor nocive ale progresului tehnologic. Legea privind protecția mediului ambiant.

Pentru cadrele  
didactice  
care predau  
filozofia

#### TEMA 1

Filozofia marxist-leninistă și practica socială. Sarcinile frontului filozofic privind sporirea aportului filozofiei la îndeplinirea programului de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

#### TEMA 2

Politica P.C.R. — expresie vie a aplicării creatoare a marxism-leninismului la condițiile țării noastre. Contribuția partidului nostru la dezvoltarea și îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare a clasei muncitoare.

#### TEMA 3

Filozofia marxist-leninistă despre progresul social. Concepția partidului nostru cu privire la conținutul și factorii progresului social în epoca contemporană.

#### TEMA 4

Dezvoltarea multilaterală a personalității — preocuparea constantă a politicii partidului nostru de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Semnificația Proiectului de norme ale vieții și muncii comunistilor, ale eticii și echității socialiste pentru progresul moral al națiunii noastre.

#### TEMA 5

Materialismul dialectic și istoric și științele particulare. Cuceririle științei contemporane —

(Continuare în pag. a 8-a)



(Urmare din pag. a 7-a)

confirmare și izvor de îmbogățire a filozofiei marxist-leniniste.

**TEMA 6**

Educarea materialist-științifică a tineretului școlar și universitar — funcție importantă a predării filozofiei, a întregului învățământ.

**TEMA 7**

Direcții și orientări în gândirea filozofică contemporană. Locul și rolul filozofiei marxist-leniniste în lupta de idei contemporane. Confruntarea filozofiei marxiste cu curentele de gândire nemarxiste. Combaterea concepțiilor neștiințifice — sarcină permanentă a frontului nostru filozofic.

**TEMA 8**

Semnificația hotărârilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973 pentru dezvoltarea și perfecționarea învățământului în etapa actuală.

**TEMA 9**

Rolul și locul filozofiei în ansamblul activității de educare socialistă a maselor. Consfătuirea pe țară a cadrelor didactice care predau științele sociale cu privire la sarcinile filozofiei în pregătirea multilaterală a tineretului școlar și universitar, în însușirea concepției materialist-dialectice despre lume și societate.

**Pentru cadrele didactice care predau socialismul științific**

**TEMA 1**

Preocupări actuale ale P.C.R. pentru perfecționarea formelor și metodelor de exercitare a rolului conducător al partidului. Plenarele C.C. al P.C.R. din februarie-martie și iunie 1973 cu privire la creșterea rolului conducător al partidului în actuala etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

**TEMA 2**

Perfecționarea continuă a vieții sociale și politice din patria noastră. Sporirea rolului statului ca principal instrument al construcției și dezvoltării societății socialiste. Dinamica funcțiilor statului în etapa actuală de dezvoltare a societății socialiste.

**TEMA 3**

Partidul Comunist Român — continuatorul tradițiilor de luptă ale poporului român pentru libertate socială și națională, al mișcării muncitorești și democratice din România. Concepția partidului nostru cu privire la aprecierea trecutului istoric al poporului nostru.

**TEMA 4**

Sensul contemporan al spiritului revoluționar și al patriotismului socialist. Angajarea plină a tineretului în eforturile creatoare ale întregului popor — formă superioară de manifestare a responsabilității sociale, a spiritului revoluționar și a patriotismului tinerei generații.

**TEMA 5**

Rolul femeii în societatea noastră socialistă. Măsurile stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. cu privire la promovarea

tot mai activă a femeilor în viața social-politică a țării și îmbunătățirea condițiilor lor de muncă și viață.

**TEMA 6**

Caracteristicile și forțele motrice ale procesului revoluționar contemporan. Creșterea rolului clasei muncitoare în viața social-politică a lumii contemporane.

**TEMA 7**

Mutații și schimbări în direcția destinderii și colaborării, a afirmării politicii de independență națională a popoarelor, a participării tuturor statelor la soluționarea problemelor internaționale. Contribuția României la dezvoltarea relațiilor de colaborare și înțelegere între popoare, la consolidarea păcii și securității în Europa.

**TEMA 8**

Semnificația hotărârilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973 pentru dezvoltarea și perfecționarea învățământului.

**TEMA 9**

Educarea materialist-științifică a tineretului școlar și universitar — funcție importantă a procesului de învățământ.

## În atenția organizațiilor de partid din învățământ, a propagandiștilor și cursanților

Revista „Munca de partid“ nr. 18/1973 va publica detaliat modul în care presa, radioul și televiziunea vor sprijini învățământul de partid în anul de învățământ ideologic 1973-1974.

În „Tribuna școlii“ vom publica — pe marginea recomandărilor de teme orientative publicate în numărul precedent al revistei noastre — scurte consultații, liste de recomandări bibliografice, recomandări metodice și răspunsuri la întrebările propagandiștilor și cursanților.

Invităm organizațiile de bază din școli, propagandiștii și cursanții să se adreseze redacției cu propuneri privind articolele și alte materiale pe care le apreciază ca necesar să apară în sprijinul învățământului ideologic.



## Științele sociale, în dezbateri la consfăturile cadrelor didactice

În recentele consfățuri ale cadrelor didactice, științele sociale, predarea lor la un nivel care să permită o temeinică pregătire politică-ideologică, înțelegerea clară a fenomenelor și legilor sociale în general, și, mai ales, a politicii partidului de construire a societății socialiste multi-lateral dezvoltate în patria noastră a ocupat un loc aparte. Profesorii din toate școlile țării, care predau aceste discipline, s-au întâlnit într-o largă dezbateri, într-un fructuos schimb de experiență, prefigurând în același timp direcțiile activității lor viitoare, stabilind în amănunt sarcinile pe care le au de îndeplinit în acest an școlar în lumina Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c.

Am desprins din dările de seamă prezentate, din cuvîntul participanților câteva aspecte care, după opinia noastră, se cer a fi consemnate.

### Bihor

Organizată sub directa organizare și conducere a Comitetului județean de partid, consfătuirea cadrelor didactice care predau științele sociale din județul Bihor a constituit o analiză responsabilă, făcută în spirit critic și autocritic a întregii activități din anul școlar trecut și a măsurilor ce trebuie întreprinse pentru îmbunătățirea conținutului predării acestor discipline în viitor. Cîteva aspecte au fost cu deosebire în atenția consfăturii. Între acestea, pe prim plan, a stat predarea, organizarea și desfășurarea lecției. În acest sens, a fost subliniat faptul că s-a realizat o mai armonioasă integrare a documentelor de partid în lecții, astfel ca abordarea problemelor politico-ideologice curente să nu pară un adaos formal, ci o parte componentă a acestora. De asemenea,

lecțiile au pus un mai mare accent pe aspectele legate de construcția socialismului în țara noastră, pe cele privind politica partidului în domeniul industriei, economiei, culturii, învățămîntului. Perfecționarea relației profesor-elev pentru accentuarea funcției formativ-educative a științelor sociale a constituit o preocupare esențială a profesorilor de științe sociale. Lecțiile au fost transformate astfel într-un dialog viu, care a stimulat gîndirea elevilor, interesul lor pentru aceste discipline. Pe aceeași linie, s-a înscris și preocuparea pentru diversificarea formelor de predare folosindu-se procedeul problematizării, al învățării prin descoperire și, mai ales, organizîndu-se lecții, cu maximă eficiență, în cabinet.

Am reținut însă din discuțiile participanților mai cu seamă unele lipsuri manifestate încă în

predarea științelor sociale: predarea unor lecții lipsite de o fermă poziție materialistă, lecții valabile oricînd și oriunde, formale, pe tipare vechi; insuficiența analiză științifică a formațiunii social-economice în care se încadrează un eveniment sau altul; accent prea mare pe date și evenimente istorice, în dauna unei interpretări materialist-dialectice și istorice, a legităților care promovează dezvoltarea societății, a rolului maselor populare în făurirea istoriei, a raportului dintre factorul obiectiv și subiectiv în desfășurarea evenimentelor istorice; nu întotdeauna au fost scoase în evidență cu destulă pregnanță realizările din patria noastră; categoriile și procesele economice, sociale și politice se tratează uneori tehnicist, într-o optică îngustă, fără a sublinia corespunzător concluziile practice, politice ce se desprind din temele abordate; se insistă adesea prea mult în prezentarea faptelor și fenomenelor din trecut, în timp ce prezentul este tratat sumar și uneori chiar declarativ; unele lecții nu sînt în suficientă măsură ancorate în contemporaneitate. Analiza detaliată a diferitelor procese și fenomene contemporane este încă înlocuită cu abundență de citate. În alte cazuri, problemele construcției socialismului sînt tratate liniar, simplist, fără abordarea corespunzătoare a aspectelor contradictorii; insuficientă combativitate față de concepțiile și curentele de idei reacționare antiștiințifice, idealiste; de multe ori nu se prezintă elevilor aspectele actuale ale luptei de idei, concluziile teoretico-ideologice care se desprind din progresele actuale ale științei și tehnicii, din mutațiile care se petrec pe arena social-politică contemporană.

Acestea au fost, sintetizate, problemele abordate în largul schimb de experiență și de opinii

(Continuare în pag. a 2-a)



(Urmare din pag. a 3-a)

și acest lucru ar trebui folosit la maximum“.

Pe baza analizei practicii sociale creatoare, Marx a contribuit, prin îmbogățirea raționalității științifice cu noi forme și concepte, la umplerea unor goluri ce separau, încă prăpăstios, cunoașterea domeniilor, așa-zise, pur obiective, pe de o parte, de cunoașterea interiorității subiective. Numai o concepție care pune la bază structurile dinamice poate să cuprindă unitatea celor două domenii, fără a anula specificul lor.

Mergînd pe această linie, s-ar putea aborda și procesul instructiv-educativ într-o manieră structurală, prin intersecția a cel puțin trei puncte de vedere: epistemologic, logic și psiho-sociologic. Într-un studiu colectiv asupra evoluției actuale a pedagogiei, A. Morf, J. B. Grize și L. Pauli relevau faptul că există întotdeauna o polaritate dialectică a cunoașterii, din oricare din punctele de vedere amintite am aborda-o. Ea va consta — printre altele — din legătura contradictorie între polul operatoriu — formal și polul obiectual — de conținut. Chiar dacă în ceea ce privește ultimul pol, nivelul cunoașterii teoretice nu este prea înalt, progresul științelor și, deci, al activității de învățare a lor, va implica dezvoltarea cunoașterii în ambele sensuri indicate de cei doi poli. Depășirea unei anumite rămăneri în urmă în ceea ce privește explicarea polului obiectual va însemna nu numai o amplificare a ansamblului de cunoștințe empirice, ci și achiziționarea unor mecanisme de intervenție care își vor putea extinde aplicațiile în progresul cunoașterii. Cibernetica a furnizat multe exemple de aprofundare a mecanismelor cognitive (așa-zisa „cutie neagră“ ș.a.), plecînd de la modele electronice sau biologice mai simple.

Se cunosc astăzi mai bine geneza și rolul structurilor operatorii (logice și matematice) și al coordonării lor. În acest sens se poate afirma că un obiect sau un conținut nu poate fi dat dintr-o dată gândirii, ci totdeauna este reconstruit cu ajutorul structurilor operatorii. În fazele inițiale ale activității operatorii a subiectului — activitate totdeauna necesară pentru a descoperi un conținut — se evidențiază faptul că obiectele nu sînt izolate și că in-

tervin permanent activității de comparare a lor. Dar cum comparația este efectuată de un subiect, ea va fi totdeauna orientată de o finalitate, adică de rezultatul pe care subiectul îl vizează în prealabil. Intervenția acestui element de subiectivitate face ca activitatea de comparație să nu se aplice pur și simplu asupra obiectelor, ci asupra unora din aspectele lor, care prezintă importanță pentru subiect. Cum nu toate aspectele prezintă aceeași importanță pentru practică, ele nu se vor situa la același nivel de elaborare în cunoașterea științifică; din acest punct de vedere, ele se pot împărți în trei clase: calități, proprietăți și parametri. Prima clasă se va situa la un nivel de elaborare inferior în raport cu celelalte două. În cunoașterea științifică se operează mai ales la nivelul parametrilor.

Dacă prin calități se desemnează laturi globale ale obiectului, proprietățile vor indica aspecte distincte mai restrînse însă detașabile față de obiect, ca și calitățile. Parametrii, în schimb, vor cuprinde în gradul cel mai înalt activități operatorii ale subiectului și vor desemna aspectele detașabile ale obiectelor, aspecte care permit deci a fi supuse la abordări autonome.

Un obiect real, exterior, poate fi considerat ca o sinteză de calități, proprietăți și parametri. El poate fi cuprins în cunoașterea prin unele din aspectele sale, uneori chiar printr-unul singur, în funcție de finalitatea subiectului. Cuprinderea în cunoaștere a obiectului implică, pentru subiectul adult, pe lângă activități senzorio-motorii elementare și activități de gândire de diferite nivele. Treapta de reconstrucție a obiectului, pînă la care se ajunge prin aceste activități, depinde de specificitatea obiectului, cit și de finalitatea subiectului și de nivelul lui de dezvoltare mentală.

În cunoașterea științifică apare frecvent situația cînd un obiect este redus la un obiect-model, constituit dintr-un ansamblu de parametri. Față de obiectul real ca sursă inepuizabilă de aspecte — sursă insuficient determinată — obiectul model reușește, cu prețul unei simplificări raționale, să fie în întregime determinat. Astfel, abia la nivelul de elaborare al parametrilor și al obiectului-model, cunoașterea se va ridica cu ajutorul structurilor operatorii logico-matematice, pînă la reconstrucția unor invarianți, a u-

nor legi necesare, care structurează particularul și dau posibilitatea previziunii științifice. Atingerea unui asemenea nivel nu este urmarea unui proces simplu, liniar; apar numeroase cazuri de neconcordanță cu finalitatea propusă, de eșecuri și de revizuire. Mecanismele cibernetice ale cunoașterii se vor manifesta cu pregnanță în astfel de situații. Acțiunile de cunoaștere vor reconsidera aspectele obiectului, selectînd din nou pe acelea cărora le vor putea aplica tratamentul adecvat scopului propus.

Măsurarea diversilor parametri (lungimi, volume, temperaturi etc.), poate constitui și un larg cîmp de experimentare în studiul formării gândirii științifice la copil. Studiul epistemologic al acestei operații va prezenta deci interes pentru pedagogie.

Se constată ușor că măsurarea este o manifestare specifică a comparării. Ea va presupune în planul subiectivității atît o finalitate, cit și satisfacerea a două condiții: una de ordin psihologic, cealaltă de ordin epistemologic. Condiția psihologică constă în faptul că subiectul trebuie să fi atins stadiul de evoluție mentală cînd este asigurată conservarea unor parametri (stadiul pus în evidență de psihologia genetică). A doua, reprezintă de fapt un aspect epistemologic al primei condiții și cere ca obiectele cunoașterii să fie elaborate pînă la nivelul parametrilor; ceea ce decurge din faptul că obiectele inepuizabile ca atare, nu se pot măsura. Din această ultimă condiție vor rezulta alte cerințe. Aspectele de măsurat trebuie să fie deci distincte și detașabile (ca orice parametru) în raport cu obiectul.

Pe baza unor astfel de analize, se pot degaja mai multe posibile perspective pentru o pedagogie științifică. Mai întîi, este demn de semnalat faptul că pedagogia se intersectează cu o teorie mai generală a intervenției asupra cunoașterii. Apoi, trebuie subliniat caracterul dialectic al unei asemenea teorii generale, întrucît implică retroacțiuni de natură cibernetică și dualități cum este opoziția dintre polul operatoriu și cel obiectual. În sfîrșit, vom mai reține caracterul deschis și provizoriu al teoriei în cauză, țînînd seama atît de bogăția inepuizabilă a obiectelor reale, cit și de devenirea istorică a cunoașterii însăși.

ACSINTE DOBRE



## PROIECT

## Tematica de socialism științific pentru învățământul liceal — anul școlar 1974-1975 —

Amintind că în anul școlar 1973—1974 sînt în vigoare tematicile orientative ale programelor de științe sociale utilizate în anul școlar precedent — inclusiv tematica orientativă a programei de filozofie pentru anul III al liceului de cultură generală — publicăm în acest număr proiectul tematicii de socialism științific pentru învățământul liceal — anul școlar 1974—1975 — invitînd cititorii revistei să îi studieze și să trimită observațiile și sugestiile lor Direcției științelor sociale, activităților educative și sportive din Ministerul Educației și Învățămîntului, str. Nuferilor nr. 30, București.

Programa-cadru de Socialism științific a fost elaborată în spiritul indicațiilor cuprinse în documentele de partid, al cerințelor sistemului unitar al predării științelor sociale aprobat de Secretariatul C.C. al P.C.R. în septembrie 1971 și al indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973. Ea constituie rezultatul muncii colective desfășurate cu concursul cadrelor didactice de științe sociale din învățământul de cultură generală și învățământul superior, institute de cercetări științifice, activiști de partid și de stat.

Colectivul de profesori care a elaborat această programă-cadru a avut în vedere observațiile critice și sugestiile făcute de cadrele didactice de specialitate din licee și din învățământul superior, de activiști de partid și de stat. Se urmărește ca prin programa-cadru de socialism științific să se asigure o dozare și eșalonare a cunoștințelor în raport cu vîrsta elevilor și posibilitățile lor de înțelegere a problemelor social-politice, în scopul educării lor în spiritul concepției despre lume și viață a clasei muncitoare, a partidului nostru. Prin temele propuse se asigură cunoașterea, înțelegerea, aprofundarea și însușirea de către elevi

a principalelor probleme actuale ale construcției socialiste și a principiilor politicii interne și externe a partidului și statului nostru; un accent deosebit se pune pe sublinierea creșterii continue a rolului P.C.R. de forță conducătoare a națiunii noastre în întreaga operă de edificare a socialismului și comunismului.

### Epoca contemporană — epoca trecerii omenirii la socialism.

— De la concepțiile socialist-utopice la teoria socialismului științific.

— Tipuri de societăți contemporane. Socialismul — sensul epocii contemporane.

— Revoluția științifică-tehnică și perspectivele pe care le deschide istoriei umane.

### Capitalismul și destinele sale istorice

— Societatea capitalistă contemporană și dezvoltarea ei spre socialism.

— Clasele și contradicțiile de clasă.

— Misiunea istorică a clasei muncitoare.

— Rolul statului în societatea capitalistă.

— Democrația burgheză.

— Organizarea politică a proletariatului.

— Partidul revoluționar al clasei muncitoare.

— Națiunea și relațiile naționale în capitalism.

— Revoluțiile de eliberare națională.

— Tendințe și perspective în dezvoltarea societății independente postcoloniale.

— Revoluția socialistă — calea trecerii de la capitalism la socialism.

— Revoluția populară din România.

### Societatea socialistă și perspectivele ei istorice.

— Socialismul — treaptă superioară a dezvoltării omenirii.

— Programul P.C.R. de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

— Clasele și relațiile de clasă în societatea socialistă.

— Statul socialist și funcțiunile lui.

— Democrația socialistă. Libertatea și responsabilitatea în condițiile socialismului.

— P.C.R. — forța conducătoare în societatea noastră.

— Conștiința socialistă.

— Normele de conviețuire în spiritul eticii și echității socialiste.

— Națiunea și relațiile naționale în socialism. Rezolvarea marxist-leninistă a problemei naționale în țara noastră.

— Patrie și patriotism. Patriotismul socialist și internaționalismul proletar.

— Rolul activ al României pe arena politică mondială.

## Cabinetul de științe sociale

În numărul trecut al suplimentului de științe sociale, am publicat o bibliografie alcătuită din titluri de articole apărute în presă despre rolul, locul și funcționalitatea cabinetelor de științe sociale.

Tot în acest sens, recomandăm profesorilor de științe sociale numărul 3/1972 al suplimentului „Revistei de pedagogie”, intitulat **Cabinetul de științe sociale**. Volumul cuprinde materiale ce recomandă diverse modalități de lucru, transmit experiența profesorilor, oprindu-se asupra aspectelor teoretice și practice ale muncii acestora în cabinet.

Spicuiam câteva titluri din sumar: „Funcționalitatea cabinetului de economie politică” — pe exemplul celui de la Academia de studii economice — de N. N. Constantinescu; „Rolul cadrelor didactice în asigurarea funcționalității cabinetelor de științe sociale” de Ștefan Diamandescu; „Rolul cabinetului de științe sociale în predarea cunoștințelor social-politice în școala generală” de Silviu Cercea; „Cabinetul — rezultat al inițiativei și creativității” de Rozina Stănescu; „Centru metodic și științific al cadrelor didactice” de Gh. Grigoraș.



## Organizarea studiului ideologic al cadrelor didactice în anul școlar 1973-1974

Ridicarea nivelului politic-ideologic, apreciată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971 ca „o problemă fundamentală pentru asigurarea mersului înainte în bune condiții a societății noastre socialiste”, constituie nu numai unul dintre obiectivele principale ale învățămîntului ideologic al cadrelor didactice, dar și una dintre condițiile esențiale ale activității la catedră, premisă hotărîtoare a succesului în munca didactică de educare a tinerilor noastre generații de școlari. Este necesar ca învățămîntul ideologic al cadrelor didactice să fie profund integrat în contextul realității noastre sociale, să valorifice, în întîmpinarea Congresului al XI-lea al P.C.R. și a celei de-a 30-a aniversări a insurecției naționale antifasciste armate, semnificațiile marilor înfăptuiri ale poporului nostru, să prezinte cit mai îndeaproape imaginea dezvoltării în perspectivă a patriei noastre și să mobilizeze toate energiile umane — pe baza unei profunde cunoașteri a politicii partidului — în slujba înfăptuirii acestei politici.

Anul acesta, așa cum se prevede în instrucțiunile C.C. al P.C.R., învățămîntul de partid se va desfășura în aceeași structură organizatorică în care a avut loc în anul trecut, cu posibilitatea ca învățămîntul să poată fi programat, dacă se consideră necesar, în aceeași zi cu adunările generale ale organizațiilor de partid. Un număr de 4—6 teme vor putea fi dezbătute chiar în adunări ca punct unic al ordinii de zi al acestora sau alături de alte puncte de pe ordinea de zi. Deoarece în unele unități școlare funcționează, în cadrul învățămîntului de partid, mai multe grupe și forme de pregătire ideologică, birourile organizațiilor de bază vor putea lua unele măsuri printre care: să pună în dezbaterea adunării generale a comu-

niștilor punctele de pe ordinea de zi și, apoi, în partea a doua, lărgită, a adunării generale să desfășoare învățămîntul de partid în plen sau pe grupe, cursuri etc.; să înceapă adunarea generală deschisă cu învățămîntul de partid (în plen sau pe grupe), iar în partea a doua, să o continue cu membrii de partid, cu celelalte puncte de pe ordinea de zi, conform prevederilor statutare. Desigur, se vor găsi și alte soluții pentru fiecare împrejurare concretă.

Pentru organizarea cursurilor, publicăm recomandări tematice cu caracter orientativ pentru cadrele didactice care predau economia politică (teme ce vor fi susținute pe întregul an de învățămînt ideologic prin consultații, liste bibliografice și recomandări metodice, de revista „Probleme economice”), pentru cadrele didactice care predau filozofia (teme ce vor fi susținute de „Revista de filozofie”), pentru cadrele didactice care predau socialismul științific (teme ce vor fi susținute de Suplimentul pentru științe sociale al revistei „Forum”), reamintind că în numărul trecut al revistei noastre am publicat recomandările tematice orientative pentru celelalte cadre din învățămînt (teme ce vor fi susținute de revista „Tribuna școlii”). Precizăm că înscrierea cadrelor didactice la formele de învățămînt ideologic nu se face în mod riguros după specialitate; unii profesori — spre exemplu — care predau filozofia se pot înscrie la oricare dintre celelalte cursuri (economie politică, socialism științific sau probleme generale ale politicii P.C.R. în etapa actuală) dacă au urmat în anii precedenți forme de pregătire în domeniul filozofiei sau au alte motive întemeiate.

Pentru cadrele didactice care predau științe sociale, studiul ideologic se organizează în con-

tinuare, la cabinetele județene și municipale de partid. Pentru celelalte cadre didactice studiul ideologic se organizează de către organizația de partid împreună cu conducerile școlilor și instituțiilor de învățămînt superior. În mediul rural, după necesități, se organizează, la reședința de comună, dezbateri ideologice la care participă toate cadrele didactice din satele care aparțin aceleiași comune.

Studiul ideologic al cadrelor didactice va fi orientat spre dezbateră și aprofundarea problemelor de bază ale actualei etape, a sarcinilor ce decurg din documentele Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale a partidului, din hotărîrile plenarelor C.C. al P.C.R., din cuvîntările și articolele tovarășului Nicolae Ceaușescu privind perfecționarea conducerii și organizării vieții social-economice, realizarea cincinalului înainte de termen, dezvoltarea și modernizarea învățămîntului. De asemenea, vor fi studiate, pe măsura publicării lor în presă, proiectele documentelor ce vor fi supuse discuției publice, în vederea aprobării lor de către Congresul al XI-lea al partidului.

În întregul învățămînt ideologic din unitățile școlare se vor dezbate cu profunzime și spirit creator probleme esențiale ale politicii partidului nostru, care vor fi ancorate în cea mai strîngentă actualitate și în contextul preocupărilor și condițiilor concrete de muncă ale fiecărui colectiv didactic. Prin organizarea și desfășurarea sa în cele mai bune condiții, învățămîntul ideologic să sprijine activ comuniștii și toate celelalte cadre didactice din învățămînt „pentru a asigura — așa cum a cerut tovarășul Nicolae Ceaușescu în Mesajul la deschiderea noului an de învățămînt — înfăptuirea programului de dezvoltare a învățămîntului de toate gradele, pentru a face ca școala să răspundă în condiții cit mai bune înaltelor exigențe pe care le pun în față partidul și statul, întregul nostru popor, însăși dezvoltarea societății românești pe calea socialismului și comunismului”.



(Urmare din pag. a 2-a)

trei rubrici, ei dispun de : documentul de partid necesar la lecția respectivă, schema lecției și concluziile.

Reafirmând necesitatea reînnoirii permanente a materialului didactic, profesorul Octavian Cristescu de la Liceul Lehliu, a subliniat că o nouă atitudine față de elevi se impune în egală măsură, în discuțiile cu aceștia, în respectarea principiului afe-  
rentației inverse. Profesorul va constata mai întâi nivelul de înțelegere a fenomenelor analizate, va oferi un document spre interpretare, și abia apoi va interveni cu explicațiile sale, ajutându-i pe elevi să ajungă — singuri — la lămurirea importantelor probleme ce definesc realitățile complexe ale lumii contemporane.

D. STERESCU



Lecție în cabinetul de istorie

## Interferențe ale epistemologiei cu pedagogia

Cu numeroase prilejuri a fost subliniată sarcina trasată de partid, ca cercetarea științifică să-și multiplice legăturile cu practica, să vină mai mult în sprijinul variatelor probleme ale acesteia. Desigur, trebuie avută în vedere, în primul rând, producția de bunuri materiale ca cel mai important domeniu al practicii sociale, totuși nu se pot neglija și alte forme ale ei, cum ar fi practica procesului de învățămînt. Pe linia legării mai ample de viață, de învățămînt, a cercetărilor actuale din domeniul epistemologiei, credem că nu ar fi lipsită de interes o încercare de analiză a interferențelor reale — sau posibile în viitor — între epistemologie și pedagogie. Așa cum arăta Marx, nu trebuie să uităm că „conducătorul însuși trebuie educat“.

În cele ce urmează, vom încerca să concretizăm sensul mai larg al acestei teze marxiste. Pentru a face față exigențelor crescînde ale practicii socialiste, exprimate de altfel și de dinamica propriului său obiect, pedagogia va trebui să-și îmbogățească conceptele și metodele, plecînd de la trăsăturile noi ale cunoașterii științifico-filozofice actuale. Raportarea permanentă la filozofia umanistă marxistă, căreia îi revin-

ne și meritul de a fi descoperit noi forme ale raționalității, ale conceptualizării științifice, va permite pedagogiei evidențierea unor căi de îmbogățire a metodelor didactice pentru a putea transmite în forme cât mai adecvate structurile cunoașterii științifice și tendințele ei de dezvoltare. Vom aminti, în acest sens, eforturile teoretice întreprinse de Marx și Engels pentru a gândi științific viața socială, în forme care să țină seama de unitatea specifică acesteia, dintre obiectivitate și subiectivitate. Aceste eforturi au dus nu numai la soluții noi în științele sociale, ci și la o nouă modalitate de gîndire teoretico-filozofică. Este vorba de o modificare a înseși formelor de raționalitate existente. În gîndirea științifică anterioară dominau forme ce apăruseră ca generalizări ale noțiunilor și metodelor din științele naturii (din fizică, în special). Așa se poate înțelege de ce Holbach reducea toate științele la fizică și afirma categoric că „toate greșelile oamenilor sînt greșeli față de fizică“. Dar pe terenul științelor naturii, unitatea dintre domeniul obiectiv și cel subiectiv, rolul activ al subiectului nu apăreau încă suficient de clar, ca dimensiuni esențiale ale cunoașterii.

În studiul fenomenelor econo-

mice, Marx s-a văzut obligat să depășească cauzalitatea liniară și determinismul mecanicist, înlocuindu-le printr-o determinare mai complexă, structural-cauzală. În lumina acestei noi concepții structural-dinamice, realitatea socială nu va mai apare redusă la două nivele: pe de o parte, esența, interiorul, avînd rolul hotărîtor, iar pe de alta fenomenul exterior, neesențial. Distincția simplificatoare transmisă de tradiția filozofică învechită prin care se opune interiorul exteriorului, va fi suprimată, punîndu-se în evidență imanența structurii în efectele sale, faptul că fără aceste efecte nu poate fi vorba de existența structurii. Pentru investigarea unui domeniu mai complex, cum este acela al vieții sociale, Marx a reușit să introducă, în ciuda unor mari rezistențe din diverse direcții, noi forme ale științificului, lărgind astfel în mod fundamental problematica gnoseologică. Modalitatea descoperirii acestor noi forme se înscrie pe linia de gîndire pe care însuși Marx o sintetiza metaforic, arătînd că cheia pentru înțelegerea anatomiei maimuței este anatomia omului.

Aceste mari contribuții logico-epistemologice ale lui Marx erau subliniate de Lenin în ale sale „Caiete filozofice“ cînd atrăgea atenția asupra faptului că „dacă Marx nu a lăsat — ca Hegel — o «Logică», el a lăsat însă logica (aplicată) a «Capitalului»

(Continuare în pag. a IV-a)



## Pregătirea practică a elevilor

După cum a hotărât Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c., una din sarcinile principale ale școlii generale și Liceului este și cultivarea dragostei elevilor față de munca fizică și formarea unor deprinderi tehnico-productive. Preocupat de îndeplinirea ei, Inspectoratul școlar județean Suceava, care a organizat anul acesta consfăturile, la care au participat peste 5900 de cadre didactice pe specialități, a acordat o mare importanță perfecționării și dezvoltării activității didactice desfășurate în ateliere-școală. La consfăturile maiștrilor-instructori din județ, care au avut loc la Rădăuți, participanții au abordat aspecte legate de îmbunătățirea programei manualelor, planificării trimestriale și anuale, a promovării elementelor de modernizare în organizarea și dotarea atelierelor, ca și a perfecționării pregătirii lor profesionale.

„Sub îndrumarea Comitetului județean de partid, cu sprijinul Comitetului executiv al Consiliului popular județean și al majorității unităților economice din județ — a precizat în deschiderea lucrării profesorul **Mihai Truşcan**, inspector școlar — în anul care a trecut s-au întreprins noi acțiuni pentru creșterea numărului de ateliere-școală și pentru dotarea și amenajarea acestora în condiții corespunzătoare. Astfel, în anul școlar care a trecut, în județul nostru au funcționat peste 420 ateliere-școală de diferite profile, crescând ponderea atelierului de lăcătușă-

rie, mecanică, electrotehnică și țimplărie. Față de anii trecuți, s-au îmbunătățit condițiile de funcționare a atelierelor-școală, în special prin construirea de noi spații și prin amenajarea celor existente. În prezent sînt în curs de construcție încă 35 de ateliere-școală, atât în mediul urban cît și în cel rural. Numai în perioada vacanței de vară s-a procurat mobilier școlar în valoare de peste 500 000 lei. De asemenea, s-au procurat utilaje în valoare de 407 000 lei, pentru dotarea atelierelor-școală. În această acțiune am fost sprijiniți de numeroase întreprinderi din județ. Fabrica de tricotaje „Zimbrul” din Suceava a organizat două ateliere-școală în clădirea Școlii generale nr. 3 din localitate, asigurînd utilajele, materia primă și îndrumarea tehnică de specialitate pentru realizarea planului de producție. Combinatul minier Gura Humorului, Fabrica de in și cinepă din Fălticeni, Întreprinderea de industrializarea lemnului și Fabrica de mobilă din Cimpulung Moldovenesc au dotat câte un atelier cu mașinile și utilajele necesare la școala pe care o patronază, iar Fabrica de mobilă și I.M.I.L. au asigurat comenzi și materiale atelierului-școală din oraș. De aceea, școlile și liceele au desfășurat o activitate practică eficientă. De pildă, liceele nr. 1 și 2 din Rădăuți, Liceul nr. 2 din Suceava, Școala generală nr. 2 din Suceava și Școala generală nr. 4 din Cimpulung Moldovenesc au executat mobilier pen-

tru cerințe proprii și pentru alte unități școlare. Și celelalte școli au angajat lucrări asemănătoare, atât pentru autototare cît și pentru vinzare. În mediul rural, activitatea tehnico-productivă se desfășoară în fermele școlare, în C.A.P.-uri, I.A.S.-uri și I.M.A., avînd ca principal scop introducerea sistematică a elevilor în bazele științifice ale producției agricole, dezvoltarea interesului pentru creșterea progresului tehnic al agriculturii, formarea deprinderilor de muncă necesară cultivării plantelor și creșterii animalelor. De aceea, numai în perioada iunie-august 1973, școlile din județul Suceava au efectuat lucrări în valoare totală de peste două milioane lei, din care 500 000 lei în agricultură, 300 000 lei în ateliere-școală și 1 300 000 lei la construcții școlare”.

Din discuțiile purtate în cadrul conferinței, s-au evidențiat, pe lângă rezultatele bune obținute de elevi în atelierele-școală din comunele Dorna, Căndreni, Iacoveni, Vama, Moldovița, Dornești, Vicovul de Sus, Liteni și Dolhești Mari, și o serie de propuneri ale maiștrilor-instructori în noul an școlar. Consemnăm câteva mai importante:

• Organizarea în școli a atelierelor polifuncționale și o mai multă preocupare din partea întreprinderilor pentru asigurarea materiei prime necesară școlilor (maistru-instructor **Wilhelm Socolovici**, Liceul pentru industrializarea lemnului din Vatra Dornei).

• Repartizarea unor cărți de specialitate școlilor de cultură generală, în care se desfășoară pregătirea tehnico-productivă a elevilor într-un anumit domeniu — industria lemnului, tehnologia prelucrării lemnului etc., acordarea notelor în cadrul orelor de activitate tehnico-productivă pentru cointeresarea mai mare a elevilor (maistru-instructor **Costache Oșovan**, Liceul nr. 1 din Rădăuți).

• Distribuirea unor materiale electrotehnice ca: tranzistori, semiconductori, care nu au parametrii necesari, produși în întreprinderile specializate pentru acestea, școlilor care își desfășoară activitatea în domeniul respectiv și editarea unor metodici și a unor manuale speciale pentru orientarea pedagogică a maistrilor-instructori din învățămîntul de cultură generală, ca și organizarea unor cursuri de perfecționare pe profile și activități practice în special (maistru-instructor **Eugen Serdenciuc**, Liceul „Ștefan cel Mare” din Suceava).

• Confectionarea de către întreprindere sau de școlile specializate a unor unelte, adaptate dimensiunii elevilor din clasele mici și de către școli a unor panouri cu unelte necesare fiecărei operații dintr-un proces tehnologic (maistru-instructor **Sabin Candrea**, Șc. generală nr. 1 și nr. 2 din Vatra Dornei).

V. ANDREESCU

## O școală complexă pentru viitorul absolvent

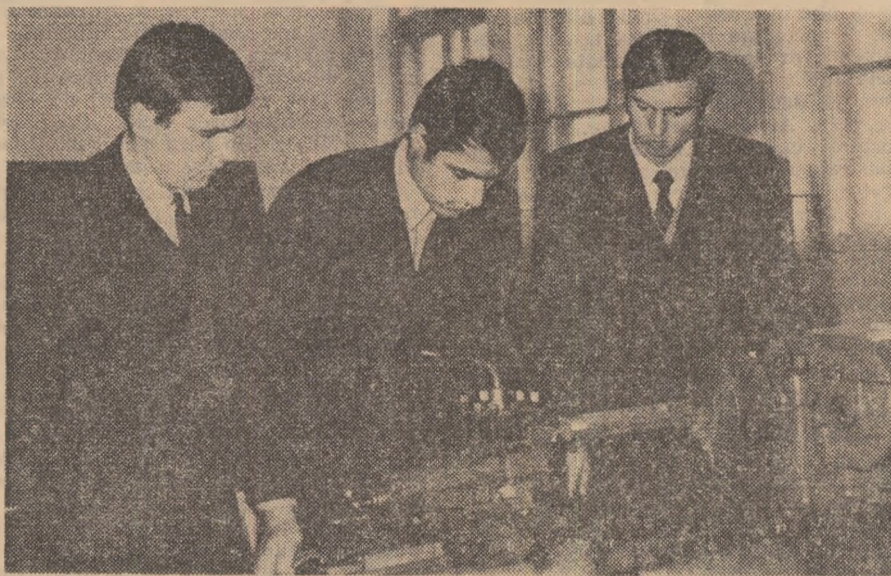
Confruntarea elevilor cu marile responsabilități sociale ale timpului nostru se efectuează în etape bine distincte. La clarificarea tuturor problemelor legate de integrarea lor socială contribuie, deopotrivă, școala — prin toate formele de instruire și educare — organizația de pionieri, organizațiile de tineret, familia. Un rol deosebit în realizarea unei integrări adecvate dorințelor absolvenților și necesităților societății îl are practica în producție a elevilor. Privită multă vreme ca o anexă a procesului de instruire, practica în producție a devenit astăzi, prin valoarea pe care i-au evidențiat-o numeroasele documente ale partidului și statului nostru, un factor determinant atât în educația personalității viitorului cetățean, cît și în pregătirea profesională a tineretului nostru școlar. Aceasta este și părerea unui grup de elevi din anul III, Liceul industrial pentru construcții de mașini din Galați, tineri îndrumați de maistrul Gheorghe Lupea în orele de activitate practică, în rîndul cărora am întreprins un sondaj. Cei mai mulți dintre ei au privit practica în producție ca pe o parte componentă a procesului instructiv-educativ, absolut necesară formării lor ca viitori participanți direcți la producția de bunuri materiale a țării. Depășind emoția firească pe care au trăit-o intrînd în mijlocul colectivului de muncă de pe platforma marelui Combinat siderurgic de la Șantierul naval Galați, s-au convins că practica le-a dat posibilitatea unei pregătiri competente, deosebit de utile pentru ulterioara lor specializare. În plus au izbutit să cunoască oameni minunați care le-au oferit o nouă familie și satisfacția de a nu mai fi priviți ca niște copii, ci ca ucenici capabili, care luau parte activă, alături de muncitori, la procesul de producție. În aceste condiții dorința majorității celor care vor absolvi Liceul industrial de a munci în rîndul acestor colective, în cadrul acestor întreprinderi este firească și ni se înfățișează ca o opțiune conștientă, pe deplin realizabilă. Exigența pe care comunitățile de la Întreprinderea mecanică navală, de la S.N.G. și de la Combinatul siderurgic Galați au manifestat-o față de elevii aflați în perioada de practică se reflectă și în faptul că majoritatea tinerilor au simțit nevoia — în tot acest

timp — să consulte cărți de specialitate, reviste tehnice, alte materiale bibliografice puse la dispoziție de către cabinetele tehnice ale întreprinderilor sau de către bibliotecile școlare. Este și aceasta o dovadă a dorinței ca aceste zile petrecute în uzină să fie pentru elevi determinante în opțiunea lor pentru meseria viitoare.

Elevii și-au manifestat mulțumirea de a fi îndrumați de către maiștrii bine documentați, buni meseriași, adevărați comuniști. De fapt, conștienți de îndatoririle care le revin în formarea viitoarelor generații, doi dintre acești maiștri au subliniat datorită lor de a veghea atent la îndeplinirea programului pe care îl au elevii în orele de practică, cît și la formarea lor ca viitori oameni ai muncii. „Nu trebuie să uităm — ne-a spus maistrul Gheorghe Lupea de la S.N.G. — că lor le vom încredința mașina-unealtă, secția, întreprinderea. Nu ne este și nu ne poate fi indiferent cum va arăta acest tînar mine. Iată de ce depunem toate eforturile pentru a fi încredințați că în momentul în care tinerii de astăzi vor deveni beneficiarii strădaniilor noastre, vor ști să rezolve multiplele probleme pe care le ridică viitorul patriei noastre, viitor jalonat cu atîta claritate în expunerile secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al X-lea, la Conferința Națională din iulie 1972, sau la Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a. c.

În același sens, Nicolae Macovei, maistru principal la Șantierul naval Galați, ne-a vorbit despre responsabilitatea socială și omenească a maiștrilor care îndrumă practica, accentuînd că elevilor trebuie să li se dea în fiecare zi noi cunoștințe care să le solicite interesul, să-i pasioneze, să le dezvăluie tainele muncii și caracteristicile fiecărei etape a procesului tehnologic respectiv. „Tînarul trebuie să primească de la maistrul său răspunsul cel mai bun la întrebările referitoare la viața întreprinderii și chiar povești privind comportarea sa în societate, în așa fel încît să-l considere, în permanență, un exemplu vrednic de urmat în toate privințele”.

Prof. ȘTEFAN OPINCA  
Casa corpului didactic  
Galați



În atelierul de lăcătușărie al Liceului „E. Hurmuzachi” din Suceava.

## Integrarea la clasa I

O nouă promoție de copii a intrat, în cepind cu această toamnă, în clasa I a școlii generale. Acești copii provin din medii diferite, cu particularități de viață deosebite. Integrarea lor în viața școlii trebuie făcută cu mare atenție și grijă din partea învățătorilor. Cunoașterea reală a elevilor încă de la începutul anului școlar determină întregul proces instructiv-educativ. Cum reușim să facem această cunoaștere cît mai completă? Cred că e bine să ne aducem aminte de câteva din obligațiile noastre de început de an școlar.

Astfel, în primele zile, fără a ne transforma în anchetatori, vom culege o seamă de informații de la familie, grădiniță sau chiar de la elevul care începe să se familiarizeze cu atmosfera școlii. Aceste informații ne facilitează realizarea conturului personalității copilului. Cunoștințele particulare psihice și intelectuale cu care copilul vine în cadrul școlii, învățătorul poate să intervină în accentuarea unor calități sau în înlăturarea ori diminuarea unor deficiențe. În primul rînd de natură comportamentală, pentru a-și putea încheia colectivul clasei și pentru a putea forma membrilor lui deprinderi specifice vieții de colectiv organizat. Una dintre problemele esențiale ale integrării elevului de 6 ani în școală este procesul de acomodare. Aceasta se realizează lent, dar cu excelente rezultate dacă învățătorul știe să-și apropie elevii și să-i apropie între ei. Deosebit de importantă este impresia de început pe care o face învățătorul elevilor săi. Copiii de vîrstă mică și mijlocie au dorința și setea de a cunoaște mereu, de a reflecta asupra noului din mediul inconjurător, de

a asimila cît mai multe date necunoscute pînă acum. De aceea cred că este bine să răspundem întotdeauna întrebărilor ce ni se adresează, direct, fără eschivări sau amînări. Desigur acest lucru presupune o competență pregătire profesională și mult tact. Ca micșitatea de a se concentra a copiilor, la această vîrstă, este destul de redusă. În plus, la șase ani, copiii manifestă o accentuată mobilitate, instabilitate, lipsă de siguranță. Ar fi indicat să nu-i obosim, să nu creăm discuții inutile, să nu-i suprasolicităm.

Primele zile le vom ocupa cu prezentarea școlii, a împrejurimilor ei și a colegilor lor mai mari. Perioada preabecedară trebuie fructificată în special pentru cunoașterea elevilor și omogenizarea lor, pentru obișnuirea lor cu un program fix. În acest sens, elevii clasei I iau cunoștință de cerințele regulamentului de ordine interioară al școlii, de îndatoririle ce le revin. Se recomandă ca învățătorul să fie exigent în respectarea ordinii și disciplinei pentru a forma micilor școlari deprinderi de comportare civilizată.

Tot în această perioadă se insistă asupra dezvoltării vorbirii elevilor, pentru a ne da seama de capacitatea de exprimare a fiecărui copil.

Consider că integrarea elevilor în școală depinde în cea mai mare măsură de noi, învățătorii, care îi primim pentru înțita dată într-o clasă. De aceea nu trebuie să privim cu superficialitate acest prim și hotărîtor contact cu școala al copiilor de șase ani.

Inv. ION COICA  
Școala generală Drauț, jud. Araș



# PROIECTUL PROGRAMEI DE LIMBA ROMÂNĂ PENTRU CLASELE I-VIII

## Se impun cîteva observații și propuneri

În paginile „Tribunei școlii” s-au făcut multe aprecieri elogioase pe marginea proiectului de programă pentru studiul limbii române în clasele I—VIII. În vederea îmbunătățirii acestuia, voi face cîteva observații și propuneri.

Proiectul prevede prea multe noțiuni noi la clasele mici (a III-a și a IV-a). Cred că elevii n-ar pierde nimic dacă unele capitole s-ar scoate de la clasa a IV-a și anume: **articolul, formele accentuate și neaccentuate ale pronumelui personal, pronumele de politețe**, toate dificile și nu neapărat necesare la această clasă.

Noul proiect nu mai recomandă expres definirea unor noțiuni de gramatică, însă dă, în paranteze, începînd cu clasa a II-a, niște indicații care nu sînt altceva decît definițiile, considerate de autorii proiectului, corecte și utile. Unele din indicațiile acestea cu caracter de definiții sînt mult prea complicate pentru un elev de clasa a III-a, în special cele date la substantiv.

Să admitem că aceste definiții ar fi absolut necesare. Unele din ele nu pot fi acceptate în forma aceasta, deoarece sînt în parte eronate. Astfel, atributul și complementul nu **lămuresc**, ci **determină** un substantiv sau un verb. Articolul nu este „partea de vorbire care se **azăză** (sublinierea noastră) pe lingă un substantiv...”, ci partea de vorbire care **însoțește** un substantiv. Pentru exemplificare, să se compare: „Am **UN prieten bun**” cu „Am un **BUN prieten**”, în care articolul **un** însoțește tot substantivul prieten, deși în cazul al doilea nu se mai **azăză** pe lingă substantiv, ci înaintea adjectivului care îl precede. În clasa a II-a, propoziția este definită ca „o comunicare spusă sau scrisă”, amintind pe cea învățată de noi cu cîteva decenii în urmă, cînd se spunea că propoziția este „o gîndire spusă sau scrisă”. De ce numai propoziția, nu și fraza, ar fi o comunicare spusă sau scrisă? Dacă este dificil să se dea o definiție sau elementele precise pentru delimitarea noțiunii de propoziție, atît timp cît nu se cunoaște predicatul, ar fi mai bine să se recomande numai recunoașterea propoziției și formarea unor deprinderi de a alcătui diferite propoziții.

Uneori definițiile sînt formulate după criterii diferite — de exemplu, definițiile subiectului și predicatului la clasa a II-a.

Adesea s-a renunțat, în proiect, la definiții, mai ales la noțiunile mai dificile, ca în cazul diatezelor. Aș a-proba într-un totu procedeu, dacă la clasa a VII-a nu s-ar prevedea conjugarea verbelor la toate diatezele. Renunțarea la definirea acestora este justificată prin complicațiile pe care le-a adus ultima ediție a **Gramaticii Academiei** în privința delimitării verbelor reflexive.

În urma acestei măsuri, autorii de manuale școlare și profesorii de limbă română vor expedi mai ușor un capitol atît de dificil. În manuale vor fi conjugate două verbe indiscutabil reflexive, fără prea multă teoretizare. Mulți profesori vor conjuga cu elevii și alte verbe, aparent reflexive, deoarece numărul adevăratelor reflexive este destul de limitat. Elevii vor considera că sînt reflexive toate verbele însoțite de pronume reflexive. Cum s-ar putea ieși din această situație echivocă? Simplu. Toate verbele însoțite de pronume reflexiv să fie incluse într-o singură categorie denumite **verbe pronominale**, așa cum le consideră gramaticile limbii franceze.

S-a spus deseori că azi, în școala generală, se predau prea multe noțiuni de morfologie, în detrimentul sintaxei, deși se știe că cele mai dificile probleme de ortografie și chiar unele de ortopee nu pot fi înțelese și rațional soluționate fără cunoașterea temeinică a morfologiei. Am impresia că autorii proiectului n-au pierdut din vedere nici acest aspect, nici necesitatea studierii sintaxei pe toată durata școlii generale. Totuși, sintaxa frazei este neglijată în clasele a VI-a și a VII-a la care se dau numai noțiuni sumare, mai mult cu privire la coordonare și subordonare, fără a se preda cel puțin o parte din propozițiile secundare. A lăsa predarea sintaxei frazei aproape în exclusivitate în clasa a VIII-a înseamnă

a-i priva pe elevi de posibilitatea aprofundării acesteia prin repetare, sistematizare și aplicații multe și variate. Or, elevii întîmpină cele mai mari dificultăți la înțelegerea sintaxei frazei, nu la a propoziției. Probabil, tocmai de aceea s-a adoptat punctul de vedere al profesorului Vasile Șerban, de a se trata paralel sintaxa propoziției, care se repetă prin exerciții, și cea a frazei. Există și în acest mod de a preda sintaxa cîteva inconveniente. Primul, care ține mai mult de logica predării, se referă la propozițiile subiective și predicative. Studiind subiectul și predicatul, elevul învață că acestea sînt părți principale ale propoziției. Care este situația propozițiilor corespunzătoare lor: subiectivele și predicativele? Ambele sînt propoziții secundare. Deci, paralelismul este numai formal, iar logica predării defectuoasă. Un alt inconvenient, de data aceasta mai mare și privind chiar conținutul. La capitolul mai cuprinzător al complementelor circumstanțiale, elevul învață numai despre circumstanțialele de loc, de timp, de mod, de cauză și de scop. În consecință, nu se vor studia decît propozițiile corespunzătoare acestora. Deci nici un cuvînt despre propozițiile concesive și condiționale, care sînt destul de frecvente în exprimarea orală și în operele literare, din care elevii analizează adesea texte pentru aplicații.

Pentru aceste considerente și pentru necesitatea delimitării frazei și a propoziției, opinez pentru predarea separată a sintaxei frazei, după ce, prin exerciții adecvate, se va repeta sintaxa propoziției, care trebuie întregită prin studierea complementelor: **instrumental, sociativ și de agent**, care, incluse la complementul indirect și la cel de mod, nu fac decît să deruteze pe elevi și să falsifice adevărul.

Ultimul punct din programa clasei a VIII-a: „**Limba română — limba noastră națională**”, mi se pare că are caracter mai mult formal, deoarece elevii, necunoscînd limba latină, nu vor putea înțelege caracterul latin al limbii române, așa cum se preconizează în proiect. Ca atare, acest capitol, ar trebui transferat în întregime la anul I de liceu, și anume, la sfîrșitul trimestrului al III-lea, după ce elevii vor cunoaște un minimum de cuvinte latinești și noțiuni elementare de morfologie a limbii latine. În proiect se recomandă tipurile de exerciții adecvate la fiecare capitol. Indicarea lor la fiecare element predominant al programei, iar noțiunile de gramatică să se distingă greu din noianul acesta de recomandări metodice, fiindcă, de fapt, exercițiile stabilite de proiect nu sînt decît niște cerințe de ordin metodic. Pentru a pune la îndemîna profesorilor o programă clară și precisă, ar fi bine ca tipurile frecvente de exerciții să fie date în introducere, lăsînd pe seama autorilor grija alegerii și dozării lor, în funcție de gradul de dificultate și de scopul urmărit la fiecare capitol nou, sau de repetare, sau de sistematizare și consolidare a cunoștințelor.

Unele recomandări făcute la diferite capitole de morfologie nu sînt decît aplicații ale unor noțiuni de fonetică, care ar trebui date la această secțiune a programei. Pentru exemplificare, ne vom referi la cîteva cazuri de genul acesta. Țin de fonetică scrierea cu **a** și **ă** în cuvintele **jale, șale, grijă, ușă**; cu **e** și **ie** în cuvintele **epocă, iepure, ieșire**; cu **e**, în loc de **ie**, la pronume-

le personale **ei, ele, ei** etc.; cu **m** înaintea lui **b** și **p**; cu consoane și vocale duble ca în cuvintele: **innopta, innoda, cooperativă, idee, conștiincios, cuviincios** (cuvinte cu vocale în hiat); cu **x**: **explozie, exemplu** și altele (**obișnuință, veșnicie, acvariu, cvartet**).

Unele exerciții sînt de-a dreptul puere, ca, de exemplu, „pronunțarea și scrierea, în texte, a cuvîntului **conjunctiv**” (la clasa a V-a).

Și, fiindcă ne-am referit la fonetică, îmi permit să atrag atenția că diftongii și triftongii ar merita cîteva precizări în plus. Se învață, de obicei, că **a și e** final din cuvintele **patria, victoria, farmacia, patrie, victorie, farmacie** etc. sînt vocale cînd, în realitate, avem de-a face cu diftongii **ia și ie**: **i** semivocală, nefiind marcat grafic, **patria, victoria, România, patrie, victoriile, farmaciile**. De același tratament se bucură și unii triftongi, considerați ca diftongi. **Eu, ei sînt triftongi: ieu, lei** (atît la pronumele personale, cît și în substantivele: **farmaciile**,

**brutăriile, României** etc.). De aceea, propun să se introducă în programă, deci și în manuale, noțiunile de **diftongi și triftongi reali și aparenti, respectiv vocale reale și vocale aparente**.

Aici aș mai avea de făcut o propunere. Se evită folosirea termenului de **fonem** ca o noțiune mai abstractă. Cred că nu s-ar greși dacă această noțiune s-ar introduce cel puțin la clasa a VII-a.

În ceea ce privește vocabularul, o singură observație. Proiectul nu aduce nimic nou față de programele actuale, afară de deplasarea unor noțiuni de la clasele mai mari spre cele mai mici. Despre **arhaisme și regionalisme** unde se vorbește? Probabil în comentariile de la textele literare. Atunci de ce nu s-ar vorbi tot acolo și despre **sinonime, omonime și despr cuvintele polisemantice**?

Ar merita o revedere și a altor cerințe ale proiectului ca: oportunitatea noțiunii de **subiect multiplu** la clasa a IV-a, stabilirea funcției sintactice a unor părți de vorbire, cînd, de fapt, nu s-a studiat decît subiectul, și altele, pe care le vor semnala, probabil, și alți participanți la dezbatere.

Prof. emerit ION POPESCU  
Liceul „Gh. Lazăr”, București

## O mai judicioasă repartizare a orelor

Începînd cu clasa a III-a, proiectul de programă evidențiază tot mai mult „principiul concentric” care stă la baza organizării cunoștințelor de limbă română, prin faptul că majoritatea cunoștințelor dobîndite în clasa a II-a se reiau sub formă de exerciții recapitulative și aplicative.

La temele (capitolele) principale propuse, orele sînt repartizate astfel: recapitularea și sistematizarea cunoștințelor învățate în clasele anterioare = 3 ore; cuvînt, silabă, sunet, literă, alfabet = 1 oră; propoziția = 19 ore; părți de vorbire = 30 de ore; recapitulare finală = 5 ore; la dispoziția învățătorului = 6 ore.

Pentru capitolul al II-lea nu se rezervă decît o oră, cunoștințele de vocabular și fonetică fiind introduse în capitolele „părți de vorbire”. De exemplu: familia de cuvinte, pronunțarea și scrierea unor cuvinte cu grupurile de sunete **ia, ie, ea, oa**, cuvinte cu „m” înaintea lui **b și p** etc.

Nu sînt evidențiate cunoștințele de punctuație ce urmează a fi consolidate.

Pentru că programa este un document folosit de învățători, dar ale cărei prevederi se răsfrîng asupra elevului, organizarea și predarea cunoștințelor la clasele mici se cere să se facă în sistem, respectîndu-se următoarea structură: cunoștințe de fonetică și vocabular; cunoștințe de sintaxă (propoziția, părțile principale de propoziție, propoziția simplă, părțile secundare de propoziție, propoziția dezvoltată, exerciții de scriere a propozițiilor izolate sau în text, folosind punctul, semnul exclamării, semnul întrebării); cunoștințe de morfologie (părțile de vorbire).

De asemenea, corelarea acestor cunoștințe nu apare distinctă în exercițiile aplicative și creatoare în orele rezervate recapitulării.

De aceea propun: organizarea riguroasă a cunoștințelor în sistem și repartizarea judicioasă pe capitole, respectîndu-se structura acestora; precizarea temelor privind recapitularea și sistematizarea cunoștințelor învățate în clasele anterioare și a problemelor

ce urmează a fi corelate între două capitole, la sfîrșit de trimestru sau la finele anului.

Nici în cadrul aceluiași capitol, ca de exemplu „Părțile de vorbire”, orele nu sînt judicios repartizate.

Astfel, pentru adjectiv sînt propuse două ore, pentru pronume, șase ore și pentru verb, zece ore.

Consider că pentru adjectiv și exercițiile aplicative sînt necesare cel puțin patru ore, pentru pronume, patru ore, pentru verb, șase ore și pentru ortograficarea grupului verb, pronume, liniuța de unire, încă patru ore.

Inv. emerită EUGENIA COVĂCEANU  
Școala generală nr. 1, municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej

## Genul personal

Pe datele din C. Racoviță, **Sur le genre personnel en roumain**, „Bulletin linguistique”, VIII (1940); A. Graur, **Contributions à l'étude du genre personnel en roumain**, „Bulletin linguistique”, XIII (1945); Al. Rosetti, **Gramatica limbii române**, București, Editura ziarului „Universul”, 1943 și pe sinteza din **Gramatica Academiei** s-ar putea întemeia programa de limbă română introducînd **genul personal**, ca noțiune nouă, subliniată, la clasa a VII-a, în capitolul rezervat substantivului, alături de unica problemă nouă, **Substantive colective** (PROIECT DE DISCUȚII, „Tribuna școlii”, nr. 105, p. III, coloana II).

În manualul de clasa a VII-a s-ar putea prelua textul din prima gramatică școlară care tratează genul personal (prima și ultima pînă azi), riguroasa gramatică a academicianului Al. Rosetti: „Genul personal: Limba română manifestă tendința de a-și crea un gen personal, alcătuit din nume masculine și feminine.

Semnele morfologice ale genului personal sînt în număr de trei:

1. acuzativul cu **pe** e întrebuit numai pentru numele proprii sau comune care denumesc persoane sau animale personificate, de ex.: am văzut **pe** Ion (Ioana), l-am văzut **pe** deșteptul acela de X, m-a bătut **pe** mine etc.

2. genitiv-dativul numelor de persoane e construit cu **lui**: i-am spus **lui** Ion (Ioana) etc.

3. vocativul în **— e** (masculin) și **— o** (feminin) la numele de persoane, lucruri sau ființe personificate: Alexandre (m.), Alexandro (f.), puico (f.)<sup>o</sup>. Nu e greu. Dar e conform cu adevărul

Cercetător VALERIU NIȚU  
Tirgu-Mureș



În cabinetul de literatură al Liceului „T. Vladimirescu”, București



## Tehnologie didactică

Categorie introdusă de curind în vocabularul pedagogic în cadrul acțiunii de inovare a învățămîntului. Unii specialiști folosesc expresia tehnologie instrucțională, alții, pe cea cu sens mai larg, de tehnologie educațională sau de tehnologie a învățămîntului. Putem considera drept sinonime tehnologie didactică și tehnologie a învățămîntului. Expresia figurează în mod curent în programele UNESCO; în unele țări dezvoltate s-au constituit consilii naționale pentru coordonarea acțiunii de inovare a tehnologiei învățămîntului.

O tehnologie specifică procesului de predare-învățare presupune elaborarea sistematicii (taxonomiei) obiectivelor educaționale, și se bazează pe progresele înregistrate de teoria învățării, de mijloacele tehnice moderne și de metodele și instrumentele de evaluare a randamentului intern și extern al învățămîntului.

Tehnologia didactică denumește acel sistem de forme și metode raționale de predare-învățare, de mijloace tehnice și de tipuri de relații dintre profesori și elevi, determinate și corelate în funcție de obiectivele educaționale și cu posibilitatea evaluării riguroase a rezultatelor obținute de elevi sau studenți. Tehnologia didactică modernă este un sistem complex și suplu, capabil să rezerve fiecărei forme sau metode și fiecărui mijloc audio-vizual funcțiile și ponderea care le revin la un anumit nivel școlar în desfășurarea diferitelor categorii de activități. Prin caracteristicile ei, tehnologia didactică realizează trecerea de la o învățare unilaterală sub raportul metodelor, al

rolurilor pe care și le asumă elevii și al situațiilor în care ei se află, spre o învățare multilaterală, activă și eficientă. Introducerea unei tehnologii didactice implică reorganizarea sau restructurarea profundă a conținutului învățămîntului, o arhitectură și un mobilier școlar adecvat. Ca orice tehnologie, și cea a învățămîntului poate fi repetată și face posibil procesul de reglare și control al învățării. Bine asimilată și corect pusă în funcțiune, tehnologia didactică asigură un randament previzibil al învățămîntului. Trecerea de la sistemul didactic tradițional spre tehnologia didactică modernă presupune o gestiune (conducere științifică) care să asigure o relație optimă între schimbare și continuitate. Introducerea unor tehnologii didactice intermediare avînd apariția unor discontinuități între sistemul actual și sistemul dorit. Unii pedagogi, atenți la caracterul antropologic-filozofic al acțiunii educaționale, consideră că în cadrul unei tehnologii rigurose elaborate partea cea mai înaltă a muncii profesorului nu-și mai găsește locul. Se instituie astfel un conflict între arta didactică și tehnologia didactică. Opoziția dintre artă și tehnologia didactică are însă în vedere accepțiunile unilaterale care reduc tehnologia didactică fie la promovarea mijloacelor tehnice moderne, fie la o acțiune de standardizare a procesului educațional. Arta didactică presupune stăpînirea unor tehnici. Eliminînd improvizațiile și precizînd strategia învățării, tehnologia didactică îi asigură profesorului libertatea de mișcare și de creație.

## Metoda expunerii

Constă în prezentarea orală a unei teme într-o organizare logică, caracterizată prin densitate, pregnanță și fluență. Prin expuneri, profesorul furnizează modele de tratare dialectică și antrenantă a unor probleme complexe, cu multe date și idei necunoscute, care nu ar putea fi descoperite pe baza experienței intelectuale a elevilor sau studenților. În învățămîntul primar, metoda expunerii ia forma povestirii, iar în clasele liceale și în învățămîntul superior devine explicație sau prelegere.

Metoda expunerii prilejuiește profesorului manifestarea atitudinilor sale față de valorile științei, ale tehnicii și ale artei și a experienței sale de viață. Caracterul emoțional bine dozat sporește randamentul expunerii. În cadrul tehnologiei didactice contemporane, ponderea și funcțiile expunerii se restructurează în funcție de resursele formative ale noilor metode și mijloace. S-au promovat noi variante ale metodei expunerii, în scopul adaptării sale la exigențele unui învățămînt modernizat.

Dramatizarea ca modalitate a expunerii are două accepțiuni. În sens larg, dramatizarea înseamnă punerea elevilor sau studenților în fața „dramei științei”, deci a spectacolului căutării și descoperirii adevărului, prin prezentarea științei ca proces. În această accepțiune, dramatizarea se apropie de învățarea prin descoperire, profesorul fiind

însă acela care îndeplinește rolul principal. În sens restrîns, dramatizarea constă în folosirea adecvată a mijloacelor și procedeele artei dramatice, profesorul fiind acela care joacă roluri, concepînd și realizînd dialoguri. Utilizarea acestei variante a metodei expunerii presupune calități artistice și un perfect acord între calitatea dramatizării și calitatea conținuturilor de asimilat. Simțul măsurii și puterea de a sugera prin nuanțele vorbirii, prin pauze, prin mimică și gestică au un rol esențial în succesul dramatizării. Această variantă, ridicată de unii specialiști la rangul de metodă, reprezintă un exemplu pregnant de aplicare a principiului estetic al învățămîntului.

Expunerea ca oponent a început să fie folosită în învățămîntul superior și în învățămîntul liceal, cu grupe mari de studenți sau elevi. Oponentul profesorului care realizează expunerea poate fi un alt profesor, un student sau un elev bine informat, cu simț psihologic și cu spirit critic. Intervențiile oponentului nu reprezintă intreruperi intempestive, ci întrebări și observații care sporesc interesul auditorilor și conduc la înviorarea expunerii. Această variantă a metodei expunerii se apropie de învățarea prin dezbateri. Metoda expunerii ia o formă specială atunci cînd este realizată de echipa de profesori. (Vezi team-teachers).

autodescurajarea, timiditatea, ironizarea neștiinței sau a greșelilor etc.

Ședințele de brain-storming se organizează cu grupe mici de elevi sau studenți, cărora li se prezintă o problemă interesantă și actuală („cum poate fi organizată circulația într-un autobuz mare” sau „cum se realizează orientarea în condiții de vizibilitate redusă” etc.). Educatorul le cere participanților să-și anunțe opiniile imediat, fără să le cenzureze, așa cum acestea le apar pentru prima dată în minte. Elevii sau studenții sînt permanent încurajați. Atît participanții, cît și profesorul se abțin de a face aprecieri asupra ideilor enunțate în ședință. Propunerile se înregistrează pe bandă magnetică (sau cu discreție, de către o persoană special desemnată). În prima fază se urmărește obținerea cantității și apoi se recurge la selecția ideilor. Întreaga acțiune se desfășoară într-o atmosferă de camaraderie, cu promovarea spiritului de competiție. Practica demonstrează că recol-

ta de idei noi și utile este mai mare atunci cînd se recurge la brain-storming, decît în cazul folosirii metodelor tradiționale.

Noutatea brain-stormingului stă în condițiile care-i asigură succesul: suspendarea temporară a spiritului critic în favoarea spiritului creator, renunțarea la „perfeccionism”, mărirea intervalului dintre producerea ideilor și analiza lor și, implicit, dintre eroare și corectarea ei, ignorarea normelor care subliniază și întăresc conformismul, disciplina exterioară, autocontrolul excesiv etc.

În literatura pedagogică românească Al. Roșca și colaboratorii prezintă succint brain-stormingul sub denumirea de „asaltul de idei” (Vezi: Creativitate, modele, programare, E.D.P., București).

GEORGE VAIDEANU

## VERCON-3

Ce este Verconul? Pentru exemplificare vă prezentăm aparatul utilizat cu bune rezultate la Grupul școlar de construcții Timișoara, un aparat original de verificare și consolidare a cunoștințelor „VERCON-3”.

Folosirea acestui aparat în procesul de învățămînt prezintă următoarele avantaje: profesorul poate verifica și consolida mai bine cunoștințele întregii clase, poate să cunoască mai îndeaproape activitatea fiecărui elev în parte; familiarizează elevii cu modalitățile de prelucrare creatoare a noțiunilor noi, a informațiilor; asigură activizarea fiecărui elev, participarea lui afectivă la lecție; permite studiul științific a comportamentului elevilor; dă posibilitatea fiecărui elev să treacă peste barierele emoționale, dezvoltînd încrederea în forțele proprii; ajută la formarea spiritului critic și autocritic în muncă, elevul își poate da mai bine seama de valoarea activității proprii, elevii sesizează propriul rol de a munci și raționa, ceea ce contribuie la formarea supleții și elasticității în gîndire.

Schema logică de funcționare este următoarea:

Folosirea și funcționarea aparatului este simplă: prin apăsarea unui buton de pe pupitrul central, se pune în funcțiune întregul sistem. Profesorul programează răspunsurile corecte pentru fiecare elev cu ajutorul memorizatorului fixat în pupitrul central. Elevilor li se prezintă sau li se proiectează întrebările corespunzătoare etapelor lecției. De exemplu, la desenul tehnic, la lecția „Proiecția punctului”, în timpul verificării sau consolidării cunoștințelor, pe lîngă întrebările frontale, se pun unele întrebări care pot fi scrise pe o planșă (pot fi scrise direct pe tablă, sau proiectate pe un ecran).

Problemă: se dă punctul A cu următoarele coordonate: A (20; 30; 10). Să se reprezinte în epură și spațiu; să se arate în ce die-dru și octant se află. Pentru rez-

olvare, se acordă cîteva minute, apoi se proiectează următoarele patru răspunsuri: 1. D1/01; 2. D11/04; 3. D1/02; 4. D11/03. După o activitate independentă, elevul își compară rezultatul obținut cu răspunsurile date și apasă pe butonul corespunzător, din claviatura din fața sa (butoanele sînt numerotate de la 1 la 4). Dacă răspunsul este corect, se aprinde un bec alb la pupitrul central de la catodă; dacă răspunsul este incorect, se aprinde un bec roșu.

Profesorul, urmărind — în acest timp — activitatea clasei, poate interveni, interoga, ajuta sau lăsa elevul să lucreze pînă acesta va da răspunsul corect. Timpul afectat pasului respectiv este fixat de către profesor. După trecerea timpului acordat, el fixează punctajul obținut de către fiecare elev, pentru primul pas pe o fișă specială. După ce s-a efectuat notarea, dacă este cazul, se trece la pasul următor. Pe fișa de notare sînt trecute în cazul de față 10 posibilități de notare, cu următorul punctaj: pasul 1=10; pasul 2=5; pasul 3=5; pasul 4=15; pasul 5=5; pasul 6=10; pasul 7=10; pasul 8=15; pasul 9=10. pasul 10=15 (în total 100).

Este ușor să se acorde nota finală; rezultatul punctajului obținut de fiecare elev se împarte la 10 și se obține nota, care este comunicată la sfîrșitul lecției. Punctajul este fixat de profesor în funcție de dificultatea răspunsurilor, iar întrebările de bază pot fi mai puțin de zece, depinde de lecția și de scopul propus.

Dispozitivul „VERCON-3” este rentabil din punct de vedere economic. Fiecare școală generală, profesională sau liceu poate executa un astfel de aparat cu forțe proprii.

AUREL BERINDE  
și  
ION SCHORLE  
Grupul școlar de construcții, Timișoara



## Brain — stormingul

A pătruns de curind în tehnologia didactică, fiind o metodă cu funcții formative importante, dar limitate la domeniul cultivării creativității, ca aptitudine de a elabora idei sau soluții grație imaginației. (Vezi Alex. Osborn, L'imagination constructive, Principes et processus de la Pensée créative et du Brain-storming, Trad. par Georges Ro-

na, Dunod, Paris, 1959). În elaborarea structurii brain-storming psihopedagogii au plecat de la teza că, dacă nu știm decît puține lucruri despre factorii creativității, știm în schimb mai mult despre obstacolele puse în calea ei în cadrul educației tradiționale: obișnuințele anterioare (convenționalismul),



## Prilej de sărbătoare pentru fiii satului

Recent, în satul Rădești din județul Argeș, a avut loc o emoționantă întâlnire cu „fiii satului”, prilej de sărbătoare pentru împlinirea a 135 de ani de activitate a școlii și de îmbogățire a colecțiilor muzeului din localitate.

Cu prilejul acestei sărbătoriri, directorul școlii, D. Pătrășcan, pasionat cercetător al trecutului și autor al unei monografii a școlii din Rădești, P. P. Măntescu, fost director, și profesoara emerită Victoria C. Petrescu, fostă elevă a școlii din localitate, au evocat personalitatea lui Constantin Petrescu, întâiul dascăl al satului, care — din 1884 — a funcționat la aceeași catedră vreme de peste cinci decenii, și a altor învățători ai comunei Rădești. Prof. Victoria C. Petrescu, fiica învățătorului Constantin Petrescu, a donat comunei, din colecția personală, 75 de tablouri în ulei, acuarelă și grafică.

Cu ajutorul celor care au luat în continuare cuvântul la adunare — conf. univ. dr. Ion Tudosescu, prof. Victor Iliescu, directorul Liceului „Gh. Lazăr”, prof. Florian Dișuleasa, inspector general al Inspectoratului școlar județean Argeș — au fost redescoperite momente însemnate din istoria unui sat și a unei școli și s-au propus noi obiective socio-culturale și edilitare, care să concure la înfrumusețarea satului Rădești.

Întâlnirea la școală a fiilor satului s-a încheiat cu un bogat program de coruri, susținute de corul Căminului cultural din Rădești (dirijor prof. Milea George) și de corul Școlii generale (dirijor prof. A. Birliba), un montaj literar-artistic (aranjat de prof. A. Ștefan) și o suită de dansuri populare (instructor prof. Vasile Nițescu), consemnând profilul spiritual atât de bogat al acestei așezări de veche tradiție argeșeană și de promovare a noilor noastre realități culturale.

Prof. VICTORIA POPOVICI  
Institutul de științe pedagogice

## Evitarea monotoniei

Din experiența anilor anteriori am desprins concluzia că este necesar ca, odată cu îmbunătățirea materialelor, cu îmbogățirea și diversificarea materialului didactic, cu realizarea unor lecții din ce în ce mai eficiente în cabinete, să găsim metode de predare cât mai variate pentru a evita monotonia și lecțiile șablon.

De exemplu, unele lecții de filozofie se pot realiza sub forma unor dezbateri pe baza întocmirii unei bibliografii minime, dată din timp elevilor. Am realizat astfel de dezbateri la teme ca: „Patrie și patriotism”, „Poporul, făuritorul istoriei”, „Făurirea și dezvoltarea conștiinței socialiste”, „Revoluția socialistă” ș.a.

Am îmbinat în acest fel, pe parcursul anului școlar, metoda clasică de verificare și predare cu metoda dezbaterilor. În acest mod am reușit să antrenez un număr mai mare de elevi, să-i facă să cerceteze o serie de materiale și chiar să-și formuleze o opinie proprie.

Prof. MARIA STOICESCU  
Liceul „Tudor Vladimirescu”,  
București

## Întâlnire cu noile cadre didactice

Ca de fiecare dată, înainte de începerea unui nou an școlar, conducerea locală de partid și de stat a municipiului Gh. Gheorghiu-Dej s-a întâlnit la Casa de cultură, într-o atmosferă sărbătorească, cu noile cadre didactice repartizate să predea în școlile acestui oraș.

După ce au fost făcute prezentările de rigoare de către prof. Gh. Mocanu, inspector școlar, tovarășul Valerian Ghineț, prim-secretar al Comitetului municipal Gheorghe Gheorghiu-Dej al P.C.R., primarul municipiului, a urat celor peste 30 de tineri educatori și profesori de diferite specialități un călduros bun venit în cetatea petrochimiei de pe Trotus. Dorindu-le succes în nobila activitate, vorbindu-le despre re-

zultatele obținute de locuitorii orașului construit în anii socialismului victorios, despre importanța economică și socială a întreprinderilor și instituțiilor de aici, tovarășul Valerian Ghineț le-a făcut prețioase recomandări necesare nobilei lor misiuni de educare și instruire a copiilor, atât în școală cit și în activitatea extrașcolară.

Tinerile cadre didactice — cărora organele locale le-au creat din timp condiții optime de desfășurare a apropriei activități — și-au luat unanim angajamentul de a fi la înălțimea misiunii lor, de a răspunde cu dăruire sarcinilor trasate de partid în procesul educației tinerelor generații.

CANDIANO PRICEPUTU  
redactor șef al ziarului  
„Petrochimistul”, Borzești

## Pentru copiii noștri

Așteptat cu nerăbdare de cadrele didactice, elevi și părinți, noul local al școlii generale de 10 ani nr. 9, Arad a fost terminat de curind. Prin darea lui în folosință s-au creat posibilități optime pentru organizarea cursurilor numai dimineața. Atât localul nou și modern, cu încălzire centrală proprie, cit și mobilierul cu care a fost înzestrat, constituie o dovadă grăitoare a grijii partidului și statului nostru pentru educarea și instruirea copiilor. Cei aproape 800 de elevi ai școlii au la dispoziție 19 săli de clasă, două laboratoare, o bibliotecă cu circa 10 000 volume, o sală de lectură și un cabinet medical. La toate acestea se adaugă trei ateliere pentru băieți: unul de mecanică-lăcătușărie, altul de tâmplărie și cel de electrotehnică, recent terminat și utilat cu mobilier și mașin-unelte, precum și alte două pentru fete: de gospodărie și țesut-croitorie.

GHEORGHE ONIȚA  
președintele comitetului de părinți  
al Școlii generale nr. 9, Arad

## Cineclubul școlar

Pe ecranele laboratoarelor audio-vizuale din școli se proiectează diapozitive și filme din dotarea filmotecii școlare, produse de case de filme. Dar nu întotdeauna acest material filmat este adecvat scopului lecțiilor, datorită tematicii acestora atât de variate. Este necesară înființarea de cercuri foto și cinecluburi în mai toate școlile în scopul producerii de diapozitive și filme cu caracter didactic? S-au făcut propuneri chiar de a introduce „arta filmului” ca obiect de predare în toate formele de învățământ, în cadrul unui curs de „istoria artelor”; dar aceasta nu face obiectul discuției noastre.

Din presă și din unele schimburi de experiență am aflat despre existența unor asemenea cercuri foto și cinecluburi la foarte multe școli din țară, care au prezentat „producția” lor la diferite competiții și festivaluri și probabil că asemenea activități sînt în atenția forurilor competente. Dar generalizarea cinecluburilor se lasă încă așteptată.

Este greu să fie înființate cercuri foto și cinecluburi cu mijloace modeste?



Sau arta și tehnicile foto-cinematografice par inabordabile elevilor? Nici unul din motive nu au temei în descifrarea secretelor imaginii și sunetului. Filmul îngust de 8 și 16 mm este un auxiliar de neînlocuit în procesul instruirii, mai ales cînd este realizat tematic, la obiect, chiar în condiții de amatorism. El poate trata cele mai diferite subiecte — de la etică pînă la științele exacte.

Sub raport artistic, cineclubul ar polariza în jurul lui o seamă de elevi-amatori, dornici să-și dea concursul cu entuziasm. Se poate porni la drum cu o simplă minicameră de 8 mm, un tanc de dezvoltat, o masă de montaj, ceva substanțe chimice și un minim de cunoștințe despre arta fotografică.

Să nu considerăm însă cineclubul o joacă de copii. Eficiența scrisului pe peliculă cu lumină și culoare este verificată. Activitatea din cinecluburile pionieresti s-a dovedit fructuoasă, motiv pentru care cred că ar trebui amplificată.

Prof. DUMITRU CODAUS  
Centrul școlar de chimie, Pitești



## Cîteva rectificări necesare

Cu multă bucurie am intrat în posesia catalogului Expoziției naționale de artă plastică a preșcolarilor și elevilor — Dalles 1973 — unde am avut și noi, de la Casa pionierilor Lugoj, cîteva lucrări. Mi s-a spus, la Consiliul Național al Organizației Pionierilor, că s-au strecurat niște greșeli. Într-adevăr, din opt lucrări trecute în catalog, nici una nu are mențiunea corectă: „Casa pionierilor”, ci „Șc. gen. Lugoj” — de parcă am fi într-un sat cu o singură școală. Lugojul are 13 școli generale, elevii de la cerc aparțineau școlilor generale nr. 1, 2, 3, 5, 6, 13.

Personal, am verificat datele înscrise pe verso-ul fiecărei lucrări și toate aveau notat doar „Casa pionierilor” etc.

Au fost reținute cîteva lucrări ce nu apar în catalog, dar figurau probabil în expoziție, de vreme ce în notațiile profesorului universitar dr. Alexandru Tohăneanu, care prefațează și catalogul, apare una dintre acestea: Dana Cirmățiu 5 ani 1/2 — „Strada”. Însă mi se pare că acolo nu era notat Lugoj, ci Sibiu. Cum o fi ajuns acolo, nu știm. Regretăm. Am dori să nu se mai întimple.

Și am dori mai multe cataloage, pentru toți participanții, să aibă și ei bucuria lor și o amintire pentru mai târziu cînd vor merge pe drumul ales în viață, oricare ar fi.

Dacă s-ar putea face reproduceri după comorile create în copilărie, credem că toți nu am avea decît de câștigat. Aceasta în sprijinul educației multilaterale și al dragostei pentru artă, în sprijinul celor mai înalte principii ale educației socialiste.

Prof. FELICIA NECSA  
Casa pionierilor, Lugoj

## CONSULTAȚII

Prof. Ionescu Constantin, București, cu studii universitare și o vechime de șapte ani în învățămînt, ne relatează că, din lipsă de cadre vacante în specialitate, suplinese de doi ani un post de învățător, într-un județ din apropierea Capitalei și e salarizat ca învățător fără studii corespunzătoare, cu 1110 lei lunar, întrucît nu are și studiile cerute pentru învățător spre a fi institutor. Ne solicită să-i răspundem dacă e bine salarizat și ce are de făcut în eventualitatea că e încadrat greșit.

— Încadrarea dumneavoastră nu e făcută corect. Absolvenții din instituții de învățămînt superior care nu îndeplinesc condițiile de studii pentru a fi încadrați ca institutori, se consideră că au pregătire echivalentă pentru a ocupa post de învățător sau educatoare ca suplinitori pentru a fi salariați ca învățători (educatoare) cu diploma liceului pedagogic. Din această necunoaștere a actelor normative și greșită încadrare ați pierdut la salariu 2640 lei. Pentru a intra în drepturile ce vi le acordă legile statului nostru, vă recomandăm să întreprindeți două acțiuni paralele:

a) să solicitați, în scris, inspectoratului școlar județean rectificarea încadrării, invocînd prevederile din Normele pentru stabilirea studiilor echivalente în vederea ocupării funcțiilor didactice, aprobate prin Ordinul ministrului nr. 766/1970 (II); (Rectificarea încadrării se va face de la salariul de 1.110 lei la 1.220 lei, iar de la data de 1 sept. a.c. la 1.325 lei, conform H.C.M. nr. 2841/1968 și H.C.M. nr. 890/1973 anexa III);

b) să sesizați comisia de judecată, solicitînd achitarea drepturilor neacordate pe cei doi ani, întemeindu-vă acțiunea pe prevederile Legii nr. 6/1959, art. 9, alineatul 2, a Normelor pentru stabilirea studiilor echivalente aprobate prin Ordinul ministrului nr. 766/1970 (II) și a H.C.M. nr. 2841/1968 anexa 1 A, nr. art. 5 și a Codului Muncii art. 176 (2).

Prof. O. Ionescu, Botoșani, absolvent al Facultății de muzică a Institutului pedagogic de trei ani, definitiv, ne întrebă dacă poate rămîne în continuare profesor de muzică după ce absolvă și Facultatea de filozofie, secția fără frecvență, și cum va fi salarizat.

— Absolvirea altor studii și dobîndirea de noi specialități nu anulează specialitatea dobîndită inițial prin studii și nici nu influențează raporturile de muncă ce le aveți cu școala sau inspectoratul școlar. Vă creează, însă, noi posibilități prevăzute de legislația școlară și legislația muncii. Cît privește salarizarea, absolvirea cu diplomă a unei instituții de învățămînt superior universitar vă dă dreptul la salarizare ca atare, chiar dacă predați în specialitatea pentru care aveți calificarea numai pentru clasele I—X.

Prof. C. Săuleanu, Constanta, a susținut examenul de gradul II în sesiunea iulie a.c. și l-a obținut cu media 9,50. Pe baza acestui rezultat poate cîștiga un an la vechime, pe lângă cei nouă de învățămînt la catedră, pentru a primi o nouă graduație?

— Oricît ar fi de bun rezultatul examenului de grad, singur nu poate duce la acordarea graduației prin reducerea stagiului de la cinci la patru ani. Poate, însă, influența reducerea stagiului dacă ați obținut rezultate deosebite în activitatea instructiv-educativă în perioada pentru care se acordă graduația (art. 137 din Regulamentul de numiri și transferări).

IOAN BADIU



Colecția „Colocviile adolescenței”

Editura „Albatros”

Editura „Albatros” publică literatură pentru tineret în aproximativ 15 colecții și serii. Dintre acestea amintim: **Cele mai frumoase poezii**, **Studiul monografic**, **Memoria pământului românesc**, **Sinteze**, **Lyceum** etc.

Nu de multă vreme, editura a lansat o interesantă colecție: **Colocviile adolescenței**, colecție care își propune să răspundă prompt, organizat multiplelor cerințe specifice educației adolescenților, tinerilor. Printr-un cerc larg de colaboratori — scriitori, filozofi, pedagogi, psihologi, sociologi — se asigură diversitate și prospețime tematică, unghiuri de vedere originale, în pas cu contemporaneitatea. Multiplele întrebări care frământă tânăra generație în legătură cu mediul intim și societatea, în legătură cu personalitatea, individualitatea și afirmarea, preocuparea de a înțelege raporturile ce se ivesc zilnic în viața atât de efervescentă, primate sub raport filozofic, etic cetățenesc, își găsesc răspunsuri sau prilej de confruntare în lucrări captivante, într-un instructiv colocviu. Etică și filozofie în acțiune, eseuri de înaltă intelectuală, dar, în același timp, și de largă accesibilitate, **Colocviile adolescenței** sint de un ajutor prețios în definirea și cristalizarea personalității în continuă formare.

Colecția a fost deschisă cu eseu intitulat **Despre pasiune**, semnat de Nicolae Balotă. Esul este alcătuit pe câteva coordonate, avind ca premise explicația conceptului de „pasiune”, evoluția semnificației lui, îmbogățirea și multiplicarea sensului, pînă la cel modern. Presărată cu mărturisiri ale unor filozofi și poeți și cu referiri autobiografice, autorul construiește o frumoasă pledoarie pentru lectură, scris, muzică și poezie, sculptură și pictură.

La scurt interval i-a urmat eseu lui Ion Biberi: **Argonauții viitorului**, care deschide largi perspective, aducind în discuție datele științei și tehnicii, ultimele descoperiri, precum și considera-



țiile specialiștilor. Teza fundamentală a eseului rezidă în pledoaria pentru liberarea „de sub servituți și prejudecăți, de sub exploatare și violență”, pentru afirmarea conștiinței morale a individualității creatoare, integrată în colectivitate.

Mircea Berindei oferă cititorilor în volumul **Fabian** un dialog despre vocație și desăvîrșire. Hipolit își dezvăluie, într-o noapte de mărturisiri, neliniștile inerente vârstei sale tinere, de căutări, de îndoieli, de incertitudini. Fratele său, Fabian, se antrenează în conversație, astfel încît dialogul abordează probleme din ce în ce mai importante, devine captivant, un adevărat schimb de spade spirituale. Vocația — tema majoră — este treptat definită în raporturile ei tangente cu pasiunea, mania, măsura, desăvîrșirea morală și alte multe aspecte de viață în care ea poate prinde teren sau nu, se apropie de împlinire și desăvîrșire, dă satisfacție sau nu.

O problemă extrem de importantă, care a stat în atenția editurii este aceea care se referă la educarea tinerilor fete. În volumul intitulat sugestiv **Scrisoarea către tinerele fete**, Lucia Demetrius face o confesiune izvorită din căldura experienței și a talentului. Există o disorepanță între generațiile tinere și virstnice? E bine sau rău să fim originali și cum poate fi înțeleasă noțiunea de originalitate? Ne este indiferentă dragostea și în cadrul acesta demnitatea? Preocuparea de a avea un farmec personal încetează după ce obținem certificatul de căsătorie?

Un alt titlu din colecție este cel semnat de George Macoveșcu, **Catargele înalte**. Volumul cuprinde un număr de eseuri și evocări pe teme de educație morală, estetică și patriotică (pasiune, entuziasm, responsabilitate, dragoste, dreptate, curaj). Apariția unui asemenea volum face parte dintre lucrările cu implicații majore, pe linia educației socialiste a tinerei generații.

Cele mai recente volume din colecția **Colocviile adolescenței** se referă la personalitate și la eroismul contemporan. (Eseu despre personalitate, semnat de Constantin Crișan, precum și **Elogiul eroismului**, de Vasile Vetișanu-Mocanu).

Dintre volumele aflate sub tipar sau care vor apărea la începutul anului viitor amintim: **Idel în mers** (Mircea Malița); **Cadența generației** (prof. Gh. Șovu); **Responsabilitate și destin** (V. Birlădeanu); **Munca, izvor al libertății** (Florin Caba); **Insemnări despre**

arta de a trăi frumos (Mircea Bérindei); **A fi comunist** (Romulus Zaharia) și **Elogiul patriei** (Victor Vetișanu).

Lucrările care apar în colecția **Colocviile adolescenței** sint pasionante dialoguri despre prietenie, iubire, curaj, vocație, pasiune, capriciile modei, orgo-

liu, eșec, bun-simț etc. Constituid un îndreptar prețios pentru tineretul nostru, ele pot oferi totodată teme instructiv-educative pentru orele de dirigenție.

VIRGILIU ENE  
șef de redacție, Editura „Albatros”

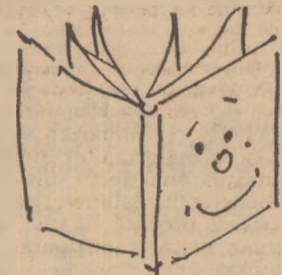
Însemnări pedagogice

Culegerea apărută sub egida Casei corpului didactic din Tîrgoviște, „Însemnări pedagogice”, 1973 (fosta „Opinii pedagogice”) reunește — mai mult decît însemnări, unele, ieșind din sfera pedagogiei, altele — lucrări ale profesorilor și învățătorilor. Care au, desigur, așa cum titlul unei rubrici (și nu al volumului, din păcate) o spune, și alte „Pasiuni”: poezie, teatru, roman, pictură. Ponderea o dețin, firește, contribuțiile la cunoașterea învățămîntului dimbovițean. Astfel, inspectorul general școlar, prof. Nicolae Oprea, prezintă „Stadiul și perspectivele generalizării învățămîntului de 10 ani în județul Dimbovița”, din care aflăm: „Ca urmare a acestei dezvoltări deosebite a actualelor întreprinderi din județul nostru vor începe să funcționeze în acest an Liceul de construcții de mașini la Tîrgoviște și clase de licee de specialitate la liceele Titu, Găiești și «Ienăchiță Văcărescu» — Tîrgoviște, iar la Găiești, Moreni și Tîrgoviște, patru noi grupuri școlare” (p.11). La rubrica „Profil” se ia un interviu unui „slujitor pasionat al școlii”, profesorul Gheorghe D. Pănuș. Concluzia „semnificativă pentru profilul directorului școlii din Ghergani este aceea că — arată realizatorul interviului, prof. Lucian Grigorescu — în ultimii zece ani, nici unul din absolvenții de aici nu a renunțat la continuarea studiilor” (p.34). Directorii ai școlilor cu internate și semiinternate din județ dezbate probleme specifice acestor unități școlare, într-o masă rotundă inițiată de prof. Ion V. Jipa, directorul Casei corpului didactic. Un articol despre crearea situațiilor problematice, ca experiment care solicită gîndirea copiilor preșcolari, semnează Felicia Pirvulescu, educatoare, altul, despre formarea priceperilor și deprinderilor de scriere corectă la elevii primelor clase, Safta D. Vișinescu, învățătoare. Exercițiile de copiere creatoare și variatele forme de dictare întrebunțate la clasă de către autore apar însoțite de considerații metodice interesante.

Dacă unele materiale sint nepotrivit repartizate în rubrici, ca evocarea Smarandei Gheorghiu (pentru tîrgoviș-

teni, „Maica Smara”) la „Studii. Cercetări, Experiințe”, studiului teoretic, documentat și atractiv, „Clasic și modern în predarea istoriei” (autor; lector univ. la I.C.P.P.D., Florea Stănculescu) i se adaugă, firește, ca pentru a-l concretiza, la „Puncte de vedere”, observațiile unui inspector de specialitate (Gh. T. Ionescu), privind „Folosirea problematizării în predarea istoriei”. Demnă de remarcat, ambiția colectivului redacțional de a cuprinde un mare număr de colaboratori, cadre didactice, care își exprimă interesante „punctele de vedere”, pornind de la experiența școlii în care activează („Aplicarea cerințelor moderne la lecțiile de științe sociale în scopul dezvoltării capacității creatoare la elevii liceului nostru”, de prof. Ștefan Vintilescu), se preocupă de cercetarea trecutului istoric al localității („Pagini din lupta proletariatului dimbovițean condus de partidul comunist pentru o viață mai bună, în anii crizei economice din 1929-1933”, de doctorand Dumitru Angheliescu), propun noi interpretări ale autorilor studiați. (Observații asupra structurii poemului „Oul dogmatic” al lui Ion Barbu, de prof. Lucia Tănase). În sfîrșit, pagini selectate din creația unor scriitori proveniți din rîndul profesorilor tîrgovișteni. Se reține emoționanta evocare istorică „Vlad Tepeș”, concepută în șapte tablouri de Corneliu Ionescu.

DRAGOMIR MAGDIN



Noi prezențe în standuri

Editura „Ion Creangă” include în preocupările sale centrale publicarea a numeroase lucrări destinate celor mai mici dintre cititori. De pildă, în colecția „Prima mea bibliotecă”, editura a publicat recent una dintre cele mai izbutite cărți ale romancierului, dramaturgului și publicistului englez Alan Alexander Milne (1882—1956), dedicată copiilor: „Winnie ursulețul”. Împreună cu eseurile umoristice, cu nuvelele polițiste, cu pamfletele antirăzboinice, cu autobiografia și cu cele câteva scrieri pentru copii, „Winnie ursulețul”, care a devenit o operă clasică a genului, completează opera marelui scriitor. Plimbați prin lumea de basm a copilăriei, micii cititori fac cunoștință cu Winnie Pooh și cu peripețiile sale într-o vizită, la vînătoare, în aventura cu Jior și îl însoțesc apoi pe Cristofor Robin într-o expediție la Cercul Polar. Traducerea reușită (Zoe Dumitrescu-Bușulenga) și prezentarea grafică sugestivă, realizată de Ernest H. Shepard și Dumitru Dobrică, completează valoarea educativă a cărții.

„Ciopîrțilă cascador”, de Tiberiu Utan, este o altă recentă prezență editorială, pe care o recomandăm atît pentru conținutul ei interesant, cît și pentru ilustrațiile atractive realizate de Clelia Ottone. Din lectura cărții, cei mai mici dintre elevi află ce a pășit un vechi prieten al lor, Ciopîrțilă, într-o nouă și temerară meserie, plină de

riscuri, neprevăzut și aventură, asistă la un spectacol dat de teatrul de păpuși, învață să deseneze, să scrie și să recite poezii. De asemenea, lectura cărții îi face să ocolească lectura, să cunoască lumea și oamenii, precum și neasemuitele frumuseți ale limbii noastre.

Alte două apariții recente: „Primăvară, focuri și gloanțe” de Paul Constant, ilustrații de György Mihail și „În urmă cu un nolan de visuri” de Mariana Javarone, traducere de Dragoș Vrînceanu, ilustrații de Marisa Ridolfi, sint adresele elevilor școlii generale. Prima, cu valențe patriotice, deosebit de impresionantă și educativă, redă, prin amintirile unui dascăl din satul Mălăești, imagini despre primăvara fierbinte și singeroasă a anului 1907 și

despre viața nouă, lipsită de griji a tineretului nostru; a doua cultivă frumusețea spirituală, dezvoltă înțelepciunea și bunătatea micilor cititori.

Noile apariții ale Editurii „Ion Creangă”, care constituie o lectură plăcută și deosebit de utilă, specifică particularităților de vîrstă ale fiecărei categorii de cititori, n-ar trebui să lipsească de pe lista lecturii particulare a elevilor.

VIOLETA APOSTOL

STUDII ȘI ARTICOLE DE ISTORIE

nr. XXII — 1973

Este tot mai evidentă preocuparea redacției ca, paralel cu cercetarea istorică propriu-zisă, să facă loc în paginile publicației aspectelor metodologice ale acestei discipline. Cele două articole de la rubrica **Metodica predării istoriei** (Florea Stănculescu: Clasic și modern în predarea istoriei, respectiv Tudor Ursu: Lecția în cabinetul de istorie) constituie pentru profesorii de la catedră un prețios ghid. Primul articol își propune să privească fără prejudecăți relația dintre tehnologia didactică tradițională și cea modernă, prin preluarea a tot ceea ce este încă viabil în cea dintîi și în respingerea unor exagerări sau integrări inadecvate în ceea ce o privește pe a doua. Prin soliditatea argumentației, concluziile autorului articolului constituie o invitație la reflecție: mai întîi, este subliniată ideea de con-

tinuitate între învățămîntul clasic și modern; apoi, se arată că reușita unei lecții de istorie nu este apanajul exclusiv al tehnologiei didactice utilizate; în al treilea rînd, și aici punctarea ni se pare deosebit de prețioasă, faptul că deseori se face mai multă teorie decît practică; și, în fine, că tehnologia modernă folosită inabil poate determina elevul spre o activitate mai ușoară „în loc să-l facă să reflecteze asupra fenomenelor.”

Celălalt articol prezintă câteva lecții practice de istorie cu metodologi folosite și tehnologia didactică integrată în lecții.

Din acest interesant număr al publicației Societății de științe istorice mai rețin atenția articolele din primul compartiment și, în mod deosebit, grupajul de articole pe tema formării națiunilor

sau a ideii de naționalitate (V. Maciu, Formarea națiunii române; Camil Mușeșan, Formarea națiunilor europene; N. Adăniloiaie, Ideea unității naționale în revoluția română de la 1848).

Rolului decisiv în evoluția istorică a lumii contemporane, deținut de mișcarea comunistă, îi este consacrat un documentat articol semnat de Traian Caraciu (Mișcarea comunistă mondială — cea mai influentă forță a contemporaneității).

La rubrica **Discuții și opinii** semnalam judicioasele observații pe care le conține studiul istoricului Florin Constantin (Anul 1943 și periodizarea istoriei celui de-al doilea război mondial).

Cititorul își poate întregi imaginea asupra sumarului ultimului număr al revistei prin parcurgerea rubricii **Recenzii**, în care sint comentate trei recente apariții editoriale din domeniul istoriei.

I. TENESCU



# Sistemul pedagogic sugestiv

GHEORGHI LOZANOV,

doctor în științe medicale, director al Institutului  
de cercetări științifice în domeniul sugestologiei  
din Sofia

În prezent, mai mult ca oricând, s-a maturizat necesitatea accelerării considerabile a procesului de instruire, fără supraincercarea sistemului nervos al copiilor. Din păcate, perfecționarea procesului de învățămînt duce doar la o creștere neînsemnată a însușirii materialului. Totodată, de cele mai multe ori, surmenajul și plictiseala cresc, sau, în cele mai bune cazuri, rămîn în limitele normale.

Metodele psihodidactice, chemate să soluționeze problemele învățămîntului, oricît de juste ar fi ele, nu sînt în stare să producă schimbări hotărîtoare în domeniul didactic și al psihigienei fără ajutorul psihoterapiei sugestiv-comunicative.

## Cercetare experimentală

Pentru confirmarea acestor idei am desfășurat o activitate experimentală în două direcții: 1. Găsirea unor asemenea mijloace sugestive, care să contribuie la desoperirea unor rezerve individuale, nu numai în condițiile clinice, ci și în condiții normale de comunicare. 2. Transmiterea rezultatelor cercetărilor din domeniul sugestiei în pedagogie.

Cercetările noastre, desfășurate timp de 22 de ani, ne-au permis să tragem concluzia că fiecare metodologie psihoterapeutică (psihanaliza, psihodrama, hipnoza, antrenamentul autogen, hipnoza în stare trează, convingerea etc.) include — într-o măsură mai mare sau mai mică — și sugestia. Aceasta se înfăptuiește prin autoritatea medicului și a metodologiei acestuia, precum și prin măiestria medicului psihoterapeut.

Cercetările ulterioare au arătat că există elemente sugestive în fiecare proces de comunicare. În afară de logica vorbirii și a esenței sale emoționale, avem în vedere întotdeauna prestigiul izvorului de informații, precum și complexul de excitanți periferici imperceptibili în ansamblu, care sînt legați într-o măsură oarecare cu tema centrală, despre care este vorba în acel moment. Există extrem de multe elemente sugestive în procesul pedagogic de comunicare. Prin urmare, există posibilitatea de a se prelucra și de a fi folosite aceste aspecte sugestive în conformitate cu cerințele sugestologiei. Astfel, treptat a fost creat sistemul pedagogic sugestiv (sugestopedie).

La prima vedere, pentru un observator din afară, ea nu se deosebește aproape de ceea ce se cunoaște în pedagogie. De pildă, copiii participă în mod activ la procesul de învățămînt obișnuit. Le place. Ei cîntă cîntece. Joacă mici scenete, dau spectacole. Ascultă muzică. Profesorul sau educatorul stimulează și îndrumă cu pricepere activitatea lor. Rezultatele finale sînt totodată cu alții mai bune cu cît asimilarea învățămîntului (nu la un nivel pur mecanic, ci creator!), și a efectului educativ, au loc fără nici un fel de consecințe negative pentru sănătatea celor care studiază. Și toate acestea se petrec într-o perioadă de cîteva ori mai scurtă decît cea prevăzută în program. Timpul liber care mai rămîne poate fi folosit pentru studierea unor limbi străine, pentru activitate artistică sau alte ocupații utile sau preferate.

Identitatea aparentă între sistemul pedagogic sugestiv și alte sisteme de instruire este numai la suprafață. Aceasta înseamnă că ea nu cuprinde nici un fel de metode secrete, deosebite de metodologie. Noul constă în esența organizării psihologice a învățămîntului. Aceasta se bazează pe psihoterapia sugestiv-comunicativă. Ceea ce înseamnă că se cere în primul rînd o bună pregătire a profes-

orului, care predă la fel cu medicul psihoterapeut. Uneori, la început, profesorul își poate începe activitatea pe baza unor scurte indicații, dar în orice caz sub conducerea noastră permanentă.

## Principii

Sistemul pedagogic sugestiv este organizat pe baza principiilor următoare: în primul rînd, pe principiul de a face un lucru bucuros și fără încordare; în al doilea rînd, pe principiul unității; între aceea de a face un lucru în mod conștient sau nu și în al treilea rînd, pe principiul legăturii (asociației) sugestive. Aceste trei principii sînt legate indisolubil între ele. Ele trebuie să aibă loc simultan, în orice moment al procesului de învățămînt.

Principiul „de a face bucuros un lucru și fără încordare” nu este deloc nou în pedagogie, dar n-a fost considerat ca un principiu absolut ferm și obligatoriu în învățămînt. În ceea ce privește sistemul pedagogic sugestiv, el include două cerințe esențiale noi și implicite: a) Plăcerea și lipsa de încordare trebuie înțelese în măsura pseudopositivității în comportament. Este importantă dispoziția interioară a celui care studiază și nu cum se comportă el aparent. Prin urmare, plăcerea și lipsa de încordare nu constituie o etapă „de destindere”, ci esența intrinsecă continuă a procesului de învățămînt. b) „A face bucuros un lucru și lipsa de încordare” nu constituie un scop în sine și nu sînt izolate între ele, ci sînt principii care se condiționează reciproc, adică plăcerea și lipsa de încordare decurg pe de o parte din facilitatea studiului prin realizarea principiului „unității; între lucrul făcut cu bună știință și fără aceasta”, iar pe de altă parte din eficiența sporită datorită descoperirii spontane a rezervelor individuale prin aplicarea celui de al treilea principiu „al legăturii prin sugestie”. Principiul „unitate între un lucru făcut cu bună știință și fără aceasta” reunește la prima vedere direcțiile pedagogice care se bazează pe percepția în procesul de învățămînt cu aspectele care contează pe a percepția din acest proces. Într-adevăr el capătă un nou sens, care se deosebește de ansamblul acestor două aspecte care se resping reciproc. Sensul nou decurge din unitatea sa cu principiul legăturii sugestive, care se realizează pe principiul a percepției, în scopul descoperirii rezervelor sugestive. Principiul „legăturii sugestive” este un termen nou în pedagogie; el este caracteristic pentru sistemul pedagogic sugestiv. Acest principiu necesită o pregătire corespunzătoare a profesorilor pe baza concepțiilor psihoterapiei sugestiv-comunicative; ei trebuie să se priceapă nu numai să-și „stăpînească” pe elevi, ci să aplice prestigiul său cu maximum de utilitate în scopul descoperirii rezervelor elevilor, al stimulării dezvoltării lor mult mai rapide, decît prin alte sisteme pedagogice și fără oboseala și suprasolicitarea sistemului lor nervos, în conformitate cu principiul „de a face un lucru cu plăcere și fără încordare” și cu „unitatea între a fi conștient și fără a fi conștient”.

Aceste trei principii se realizează prin mijloace psihologice, didactice și artistice. Ele se află de asemenea într-o unitate indisolubilă și fiecare dintre ele reprezintă anumite aspecte ale celorlalte două. Mijloacele psihologice dau un sens esenței psihologice și creează un stimul continuu în procesul de învățămînt. Mijloacele didactice concretizează materialul studiat prin generalizări de un anumit gen și prin mărirea unităților metodologice și a codurilor (cifurilor). Mijloacele artistice introduc în fiecare



Oră în laboratorul de biologie al Școlii secundare din satul Novo Selo, districtul Vidin, R.P. Bulgaria.

moment al procesului de învățămînt arta sugestivă didactică (muzica, opereta, măiestria actoricească, arta plastică etc.). Pe baza acestor principii și mijloace concrete, orice obiect de învățămînt poate fi adaptat în funcție de vîrstă și de cerințele sistemului învățămîntului sugestiv.

## Organizarea învățării

De pildă, predarea matematicii în clasa I capătă în linii generale următorul aspect: 1) Pregătirea prealabilă a învățătorului și un control pe parcurs și o pregătire suplimentară în scopul folosirii juste în practică a principiilor sistemului sugestiv de învățămînt. 2) Prelucrarea prealabilă a materialului didactic, în scopul realizării unor unități metodologice și coduri mai mari, fără a încălca cerințele moderne față de studiul matematicii (de pildă, teoria pluralității, logica matematică etc.). 3) Pregătirea prealabilă a mijloacelor pentru transmiterea unor elemente artistice, care au o însemnătate sugestiv-didactică. 4) Oferirea materialului comasat cu ajutorul unor mijloace pregătite în prealabil, mijloace artistice și altele care nu necesită încordare din partea elevilor. 5) Activitate susținută din partea învățătorului pentru prelucrarea materialului oferit elevilor printr-o metodă plăcută și ușor de însușit, stimularea și revenirea la starea de spirit legată de însușirea materialului. Aspectul vizual nu trebuie transformat totodată într-o metodă formală, ilustrativă. Deprinderea elevilor să facă analiză, să compare, să gîndească, să generalizeze și să rezolve probleme de creație. 6) Trecerea la un alt material, nu în zilele stabilite în program cu strictețe, ci pe măsura însușirii întregului material de către toți. 7) Evitarea de a se da teme pentru acasă obligatorii, ci crearea interesului pentru însemnătatea practică a materialului studiat, stimularea independenței elevilor de a rezolva acasă o problemă sau alta, despre care vor putea povesti după aceea la școală.

## Extensie

În acest mod a fost elaborată o schemă pentru deprinderea citirii în clasa I și la grădinița de copii. Acolo, materialul este de asemenea comasat din punct de vedere didactic, dar aceasta nu este o metodă, pentru cuvinte întregi, în pofida faptului că copiii trec dintr-odată la citirea unor cuvinte și propoziții scurte. Principala deosebire de metoda unor cuvinte întregi decurge în mod sesizabil din includerea în fiecare moment al procesului de instruire a unor mijloace psihologice și artistice. Folosirea unor ti-

puri sugestive — adaptate la activitatea didactică — ale diverselor genuri, artistice îmbinate cu învățămîntul în calitate de stimulent psihologic permanent de către profesor, transformă asimilarea unor coduri comasate și a unor unități metodologice în impresii plăcute și dorite de copii, într-un joc interesant. Deosebirea esențială de metoda unor cuvinte întregi constă în abordarea deosebită a asimilării unui material nou; pe de o parte, cuvîntul întreg sau o propoziție sînt asimilate mai mult sau mai puțin fără ca elevii să-și dea seama, emoțional, periferic, fără participarea voinței și conștiinței în memorizare, iar, pe de altă parte, nu se pierde din vedere ceea ce este imperceptibil, biplan și, la prima vedere, oarecum fugitiv, și anume intensificarea atenției asupra elementelor componente ale codului comasat, în cazul de față, literele.

În predarea unor obiecte tehnice, cum sînt desenul, cultura fizică etc., nu există schimbări esențiale. Aici se pune accentul în special asupra corelării cu strictețe cu materialul disciplinelor principale și asupra respectării în linii generale a principiilor sistemului pedagogic sugestiv. Elaborarea unui sistem de pregătire la aceste obiecte este sarcina unui viitor apropiat. Reducerea anului de învățămînt se face în special pe seama reducerii timpului necesar pentru pregătirea la citire și matematică.

După ce copiii vor învăța să socotească și să citească repede le rămîne mult timp liber pentru activitate suplimentară. Fără a neglija cititul unor cărți în limba maternă, ei pot trece la studierea unor limbi străine. Studiarea unor limbi străine în cadrul programului școlar, dar cu un număr mai mare de ore de studiu, este extrem de favorabilă pentru părinți. Acest lucru este totodată foarte potrivit pentru vîrstă fragedă a copilului.

Eficiența sistemului pedagogic sugestiv, ca și influența sa pozitivă suplimentară asupra sănătății, educației, sporirea interesului etic și estetic, toate acestea au dus la dezvoltarea rapidă a acestuia în prezent. Principala problemă care mai rămîne pentru noi este buna pregătire a specialiștilor, care vor lucra după acest sistem. În legătură cu faptul că sugestia este legată în special cu unele aspecte și forme ale diferitelor genuri de artă, totodată, însuși sistemul este în mare măsură un gen de artă, devine clar că pregătirea specialiștilor nu se poate face numai după cărți și după instrucțiuni scrise. Este necesară îndrumarea practică nemijlocită pînă la asimilarea principiilor și mijloacelor sistemului pedagogic sugestiv la un nivel teoretic și practic necesar. Activitatea și cheltuielile pentru pregătirea specialiștilor, sînt compensate cu mult din punct de vedere economic, didactic, educativ, social-psihologic, prin rezultatul pozitiv obținut de pe urma aplicării acestui sistem. Iar în etapa actuală de dezvoltare a societății contemporane, acest lucru are o importanță deosebit de mare pentru fiecare țară și în special pentru țara noastră, care a pășit pe calea fărîrii societății socialiste dezvoltate, deoarece pentru noi este deosebit de important ca tinăra generație să-și însușească cit mai multe cunoștințe într-o perioadă pe cît posibil mai scurtă.